

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 6
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr. de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile se învârt...

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

de 1 și 2 rânduri: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sânt a se plăti
laude.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 5.

NOUA LOVITURĂ.

În 9 Febr. n. ministrul de culte și instrucțiune a prezentat Dietei planul de lege despre regularea plății preoților necatolici din țară.

Dacă cu bun gând și din porne curată față de soartea preoțimii ar veni guvernul țării cu planul său de lege, — cine oare ar avea de ridicat o singură vorbă contra lui, cine ar fi netrebnicul să cărtească asupra legii?

Din contră, noi înșine l-am lauda. Dar cine e între noi nepățitul, care să creadă că din creștinească dragoste și din curată îngrijire pentru preoți, vine el cu planul său?

Cine e scurtul de vedere, care să nu iee îndoită seamă, că și acest plan nou vrea să fie un lanț făurit din violențe, ars în focul unor suflete negre, și cu atâtea chițibușuri și șuruburi înzestrat, cât cei pe a căror mâni se va pune, legați să fie bine de mâni, ca nici o mișcare să nu mai poată face, ce guvernului nu i-ar plăcea!

Dăm în cele următoare, în traducere și în schițare, paragrafi de frunte ai legii. Tot cetitorul cu judecată va înțelege mult din ei, și va vedea primejdia ce așteaptă între alte și pe nația română din această țară.

Eată paragrafi cei mai rei.

§. 1. Regularea venitelor (congrua) preoților de rit latin, grecesc și armean, fiind acum tocmai în pregătire, până ce această regulare se va îndeplini, pentru întregirea venitelor acelor preoți cari trăesc în împrejurări materiale mai strîmțorate, se va lua în budget, de către Dietă, o sumă potrivită.

Articolul 2 spune, că plățile preoților vor fi întregite la 400 fl., ori la 800, al 3-lea, că preoții pot să-și înainteze rugărilor lor pentru întregire, la ministeriu prin scrisorile lor, — adică numai cei ce vreau!

Ear arătarea venitelor, numai intru atîta se va lua ca temei de socoată la întregirea plății din vistieria țării, întrucât ministerului i va plăcea, adică numai dacă el le află acceptabile.

Întregirea plății lor la 800 fl. — spune §-ul 4 — o pot cere numai preoții ce au 3 clase gimnaziale și 3 ani de teologie.

Cei fără 3 clase, pot cere numai până la 400 fl.

§. 8. Nu poate fi împărțit de ajutorul le întregire, sau de l'a avut, îl perde:

a) acel preot care, pedepsit de o judecatorie, i-s'a dictat și ridicarea din slujbă pe vreme oare-care;

b) care săvârșește păcate morale grele, nedemne de chemarea sa, sau dovedește înținută „contrară statului” și pentru asta a fost pedepsit fie pe cale disciplinară, fie riminală, și anume trei ani dela pedeapsă acolo, nu mai capătă întregirea, — ear dacă a fi de nou pedepsit pentru purtarea sa norală sau „contrară statului”, apoi își pierde pentru totdeauna ajutorul.

§. 8. Dacă la ministeriu recurge după ajutor, prin zăni inacii soi, și un astfel de

preot contra căruia poate fi ridicată învinuire de imoralitate ori „purtare contrară statului”, ministrul va recerca pe autoritatea bisericească a aceuia să facă cercetare contra lui și numai după sfîrșirea cercetării va hotărî să-i dea ori să nu-i dea.

§. 9. Dacă se înaintază de cineva la ministru de culte ponos pentru purtarea sa norală sau pentru ținuta sa contrară statului, asupra unui preot ce are ajutorul, ministrul e dator să procedă „contra preoțimii” să pornească cercetarea contra lui!

§. 10. Dar întregirea asta la 4 și la 8 sute, nu se face deodată, ci în — 9 ani pe rînd (să aibă ministrul vreme de probat, că plătește-se ori ba?...), și anume în întâii 3 ani ce acum urmează se ridică pe rînd, numai la 300 și 600 fl. și numai în ceialaltei 6 ani următori, earăși pe rînd (și de-o fi văzut că e bună arma!...) le ridică la 400 și la 800 fl.

§. 11. Arată cari venite din cele ce azi le-au preoții, li-se vor socoti și în viitor și numai ce nu s'ar ajunge până la 800 fl. ori 600, va pune „statul” dela sine, sau mai drept, tot dela același popor. I-să socot în 5 ani din urmă câte venite a avut din înmormîntări, cât din cununii, cât din „eclezie” etc., și suma mijlocie „ce” ese din această socoată pentru un an, i-se ia ca avîndu-o și numai ce mai lipsește până la cele 800, mai pune el!

Și așa mai departe.

Cine nu vede oare, că e vorba de o lege care n'are în vedere ajutorarea preoților, ci vrea să fie cuiul lui Pepelea, un mijloc prin care guvernul ori și când să se poată amesteca în afacerile bisericești ale noastre? Vrea să aibă astfel în mână preoțimea naționalităților, care în atâtea împrejurări grele a fost apărătoarea cea mai strășnică a noastră și împotriva căreia guvernul unelțește de atîta vreme.

Noi jertfim anual peste un milion florini pentru preoțimea noastră. Cu un ajutor de vre-o 600.000 fl. dat bisericilor, guvernul vrea să aibă în mână întreaga preoțime nemaghiară.

Socoteala nu e rea.

Noi însă, cei primejduiți, sus să avem inimile și pe lucru să ne așternem. Chiar d'acum să luăm măsuri de apărare. Măne va fi târziu. Preoțimea română să se adune și sub conducerea protopopilor să ia poziție.

Baronul Waldstätten, comandant al corpului 7 de armată (Timișoara) a fost numit inspector suprem al armatei comune.

In locul lui a fost numit comandant al corpului de armată cavalerul Schwitzer. fost comandant al diviziei 11 de infanterie.

ALEGERILE LA FIUME. Guvernatorul Fiumei, contele Szapary a subscris decretul prin care se ordonă o nouă alegere a reprezentanței pe ziua de 5 Aprilie.

E sigur, că tot autonomiștii vor învinge.

Scrisori.

Cătră Rectorul Universității din Budapesta, dl Michael Herczegh.

I

Preastimate Doamule Rector,

Unde am ajuns în Ungaria?!

Nu-i destul că politica dominantă, dela inaugurarea dualismului încoace, prin tot felul de uneltiri, prin escamotări detestabile, ba, impresiuni neumane, compromite țara, și prin „raza” unei dominațiuni exclusive de rasă, o dă pradă „razei” emeliei, și provoacă zilnic o zguduie din temelii, să ne apărăm pășirea elementelor „razei” credința strătră de rebeli și de răpitori, și de turbucinstite de corupțiunea elementelor „razei” acum vedem spectacolul întristător, și în tot acest spirit destructiv s'a furizat și în sanctuarul științelor, vrea să-și înalțe altar în Paladnul spiritelor doritoare de cultură și știință superioară, ca se corumpă inimile junimei mai întâi prin cea mai urtă crimă politică, prin renegatism, și așa corupt, umilit, moralmente nimic, să-i aducă jertfă molochului, ce este: idea de stat maghiar?!

Ce decadentă morală-politică, ce abis de ignoranță, ce tendință revoltătoare, ce înșinuațiuni într-o singură scrisoare a D-Tale, adresată junimei universitare.

Ce ai gândit, dle Rector?

Unde vorbești, cui vorbești, cum de ți-ai luat voie a vorbi așa, în veacul acesta al libertății popoarelor?

Ai uitat, că ești în Europa noastră? Ai gândit, că trăiești pe stepele Mongoliei, unde nu se aud injuriile, ce adresezi lume în contra libertății naționale a popoarelor nemaghiare, în contra științei istorice și etnografice, și în contra culturai sociale-naționale?

Nu ți-ai tras seamă, că vorbești cătră fii guinței latine, și cătră fiii marelui familii slave?

Pe fii Romei și pe fii Slavizmului vrei D-Ta să-i ademenesci cu două vorbe, cari conțin un magazin de inzulte și de neadevăruri?!

Amar te-ai înșelat, Dle Rector!

Știu eu, că fii nostri dela Universitate au destulă știință, au firmitate de caracter, ca să critice conținutul științific — adică nesciențific — al acelei scrisori, și să respingă ademenirile spre crima renegetizmului național.

Își vor fi făcut ei datoria de cetățeni români, slovaci și sârbi, dela universitatea din Budapesta, și nu vor fi rămași datori cu răspunsul cuvenit.

Dar' acei cetățeni ai universității, dle Rector, sunt fiii nostri, și noi suntem părinții lor. Sunt sânge din sângele nostru, sunt membrii familiilor noastre. Sunt speranța viitorului nostru național, sunt reprezentanții luptelor viitoare naționale, depozitarii speranțelor, cari se vor bucura de realizarea aspirațiunilor noastre naționale. Ei au dus cu sine toate tezaurale inimii noastre românești, în ei palpătează speranța națiunilor, ei sunt floarea inteligenței popoarelor, azi oprimate, flori crescute la sîn de mamă română, sârbă sau slovacă, susținuți în școli prin muncă grea și sudori

crunte ale noastre, ale părinților, cari în ciuda sistemului de sărăcire și nimicire a noastră, jertfim pentru creșterea fiilor nostri.

Noi părinții, dle Rector, avem dreptul și datorința de a ne ridica cu tărie în fața sovinișmului maghiar: Destul să fie! Noi Vă trimitem fii nostri, ca să-i creșteți în știință, și până când egala îndreptățire ne va aduce și nouă universitatea noastră națională; și nu că să-i corupeți prin renegatism, nu să-i ispitiți prin ademeniri, nu să-i umiliți prin terorizări.

Români sunt din sânge, din familie, din națiune, Români au să rămână și la Universitate!

Cu dreptul părintelui insultat și vătămât prin procedura Domniei-tale, domnule rector, viu în forul publicității ca să-ți dovedesc, că epistola din chestiune este adânc vătămătoare, plină de inexactități și de neadevăruri istorice, este în tălul românilor principiiile superioare ale moralei contra „rebelii” libertății popoarelor, ale umilității.

Un șta, universitar scrie în pu-

Când un rector, um îl să fie exact, blic, cel mai elementar, că auzim propozițiune tepta dela el, este, ca „înstit fa...”

Și ce găsim îndată în prima „înstit fa...” a D-tale?

O inexactitate bătătoare la ochi, care singură arată, că scriitorul nu este în curat cu obiectul încercării sale.

Anume zice, că „Români, Sârbi și Slovaci dela universitate au ținut o întrevedere, în care au „proclamat solidaritatea naționalităților slave”, în contra heghemoniei maghiare... etc.

Inexactitatea este colosală, dle rector! Unde se aliază Sârbi, Slovaci cu compatrioții lor Români, nu poate fi vorba de solidaritatea naționalităților slave. Sau cunoștințele etnografice ale d-tale, ne clasează și pe noi Români, între națiunile slave?

După aceasta inexactitate urmează îndată un val teribil de idei scâlciate, aruncate din condeiul sovinișmului maghiar, fără pic de genă, cu o cutezanță de te leagă pământului.

Intr-o răsufare se produc ideile de „heghemonie” de „toleranță politică”, de „rasă dominantă maghiară”, de „marinimositate”: față de cine?

Ascultă lume cultă, și-ți ascunde fața de rușine!

Față de naționalitățile „de origine străină”, de „limbă străină” de „popoare refugiate pe pământul Ungariei.”

Să știi mai nainte de toate, dle rector, că acest limbaj nu este proprietatea oamenilor politicește maturi și culti, ci este a oamenilor îmbătați de îngâmfare, sau lipșiți de sentimentele culturai superioare.

Să știi, dle rector, că noi, fii națiunilor nemaghiare din Ungaria, deși oprimate cu tiranie barbară, nu recunoaștem nici o „heghemonie”, nici o „rasă dominantă”, nici o „toleranță politică”, și nici o „marinimie” afectată.

Noi am fost și suntem fii unor națiuni în deplină conștiință a libertăților sale naționale, cu originea, limba, cultura, individualitatea noastră națională. Pretindem drepturile noastre naționale, ne luptăm pentru ele, și ne vom lupta, chiar și cu jertfirea vieții, până când le vom dobândi.

Noi suntem conștii de demnitățile noastre naționale, de drepturile, de iusticia cauzei noastre naționale, și nu permitem nimănui, fără a-l combate, ca în „vechiul nost' pământ“ să ne tracteze cu „marinimositate“ necerută, „tolerându-ne“ ca pe niște oameni „de origine și de limbă străină“ în casa noastră proprie.

Așa poți vorbi, d-le rector, pe pusele Asiei, cu o turmă de sclavi, în soarele cultivei europene însă ai să te topești cu astfel de palavre, cari toacă în cap de-adreptul și libertatea și civilizațiunea.

Un om de cultură superioară și iubitor de libertate, va pricepe pe deplin indignațiunea sufletului românesc, văzând că un reprezentant înalt al cultivei (?) maghiare, în ce chip cutează a vorbi la sfârșitul veacului XIX cu națiunile, cari alcătuiesc „Ungaria polietică“.

Și dacă voui lua cu sânge rece la analiză expunerile d-tale, d-le rector, va ești numai decât la ivală nu numai abnormitatea situațiunii politice, ce se susține în aceasta nefericită patrie, ci chiar absurditatea doctrinelor, pe cari ea se bazează.

D-ta, ca „Rector Magnificus“ al Universității de Budapesta, te pui a face politică cu universitarii nemaghiari de sub conducerea d-tale.

Ei bine, lumea cultă europeană e obișnuită a vedea și asculta în universitățile sale vorba geniului cultural al omenimei.

Vorba cea dintâie a acestui geniu al omenimei este: *libertatea națională* a popoarelor, din care imediat se derivă egalitatea și frățietatea lor.

Ved, că și d-ta vrei să dovedești lumii culte, că „popoarele“ Ungariei, sunt în sesiunea neconturbată a acestor tesauri dumnezeiești. Și eu aș fi cel dintâiu, care te-aș felicita, dacă „ți-ar“ accede a dovedi și a ne lămuri, că așa „este“ într-adevăr. Cu toții ne-am bucurat din suflet, și voioși cuvântat al Ureștii pe pământul bine-dar' vaili Ungariei.

Împresă că nu-i așa! Însă, constatezi, că în Ungaria există „hegemonia“, „rasă dominantă“, care din „marinimie“ a fost cu „toleranță“ politică față de „naționalitățile de origine și de limbă străină“.

E însă evident, că raza strălucitoare a soarelui, că ideile de „hegemonie“, de rasă dominantă de „toleranță politică marinimioasă“: nimicesc, eschid idea de „libertate egalitate și frățietate politică“ între popoare.

Față de „hegemonie“ este „aservirea“ față de „rasa dominantă“ nu poate fi decât „rasă aservită, supusă“, față de „toleranță politică marinimioasă“, nu pot să fie decât „hiloți“, cari se nutresc din sfărâmurile de grație, ce le aruncă marinimia stăpânilor“.

În vieța socială a omenimei de mult e consacrat principiul: „amicitia risi inter aequales“.

D'apoi încă *libertatea națională a popoarelor*, cum se poate întipări fără egală îndreptățirea politică?

Iacă d-le rector ai făcut un serviciu bine-venit cauzei noastre naționale, arătând prin vocea auctoritativă a d-tale, în ce stare nesuferită suntem în Ungaria, noi națiunile nemaghiare, și cât de justificată este lupta noastră pentru libertate națională și egala îndreptățire politică. Și totodată din constatările d-tale se vede lămurit, că lupta noastră, spre răsturnarea barbarismului cuprins în hegemonie și în dominațiunea exclusivă de rasă într'un stat polietic, ca Ungaria, este o luptă sfântă în interesul libertății popoarelor, a civilizațiunii, a umanismului.

Și dacă principiile fundamentale, pe cari se bazează toată politica „idei de stat“ a șovinismului maghiar, sunt atât de putrede, infecte, contrare libertății și civilizațiunii: ce să zicem despre ulterioarele încercări politice, cu cari te nizești a apăra tendințele politice și actualul sistem imposibil, absurd?

Dr. Vasile Lucaci.

De ale curții cu jurați.

Se știe că administrația e mai desfrântată în părțile locuite de naționalități, căci acolo au „domnii“ slobozenie a face tot ce vreau în numele *hazafiságului*. Pașalele turcești sunt porumbei blânzi pe lângă fisolgebăraele dintre naționalități.

Așa s'a născocit și tărăboiul de atentat contra notarului comunal Petrovich Lászlo din Bania, cercul Bozovicului.

Judele cercual Mähr Antal, om corect în oficiul său și drept, nu s'a dat de tîniu fibrului Szabo Gusztáv, care aștepta ca la arătarea lui judele să pună în mișcare baionetele gendărmerești contra bieților țameni.

A cercetat după lege afacerea și n'a lat de dinamitarzi. S'a pus dar' la cale o acuză subscrisă de 32 slujbași ai săi, notar comunal primari, și matriculanți chiar la ministru de justiție, că adevărată patria e în periclu: judele Mähr e în pace cu a agitatorii români, cu românii lui Vasile Lucaci. Ovruul Pichler Gyözö, deputat și secretar al lui Kossuth Ferencz scrie apoi un scârbos articolu contra lui Mähr în care îl face pe acesta tovarăș al agitatorilor.

Aceste treburi să le suferă dl Mähr pentru-că e om de omenie și jude consciențios care nu se făcu călăul poporului.

DL Mähr însă a cerut cercetare în cauză și s'a dovedit că a procedat corect. După aceasta a făcut proces de presă jidanului Pichler Gyözö pentru calomnie și vătămarea de onoare.

Procesul de presă s'a pertrat în 7 l. e. la curtea cu jurați din Budapesta.

Priții lui Mähr îl acuză că stă în legătură cu prietenii intimi ai lui Vasile Lucaci. An' apoi se cetește raportul secret al fibrului Szabo către fișpanul Jakabffy, în care cere transferarea lui Mähr, deoarece locuitorii sunt în fierbere pentru simțurile lui naționaliste.

Fișpanul Jakabffy Imre, zice că după știrile sale Mähr umblă prin casina română din Bozovic și are atingeri cu naționalității români.

Președintele: Intâmplatu'sau în comitat agitațiunii naționaliste?

Jakabffy: După zisa fibrului s'ar fi batjocurit steaguri ungurești pe vremea milenului și s'ar fi trimis din unele părți telegrame de felicitare lui Vasile Lucaci.

La întrebările procurorului mărturisește apoi că pe părătorul fibrului a trebuit să-l surprindă de două ori dela oficiu dar' la repus apoi Curia.

Salacz, președintele tribunalului din Caransebeș, constată că Mähr ca jude a procedat corect în afacerea cu dinamitul, dar nu știe ce sentimente politice are, căci n'a vorbit cu densus despre politică.

Dr. Oszlányi Cornel procuror reg. din Caransebeș ține de om corect pe acuzatul jude.

Dr. Stein Jozsef fost jude de instrucție în Caransebeș zice că i-a fost bătător la ochi că Mähr n'a ținut perchișie în chestia dinamitul din Bania. A văzut că Mähr a convenit mai adeseori cu dl Milețici, care asemenea e bânuit a fi părtaș în încercarea de atentat cu dinamit.

Iuliu Novac, președintele casinei române care e totodată și membrul casinei maghiare, a confirmat că Iuliu Mähr a umblat întocmai așa în casina maghiară ca și în cea română.

Ei și? curtea cu jurați declară de nevinovat pe ovruul Pichler Gyözö.

Lucrul e caracteristic. Fibrul pretinde volnicie dela judele cercual, acesta nu o împlinește, cercetarea dovedește că judele a fost corect și a lucrat conform legii. Dar vine ziaristica maghiară și l' face om de nimica. El cere e scutul legii, ear curtea cu jurați absolvă pe insultător, căci Mähr totuși are un păcat, umblă și în casina română și stă și de vorbă cu dl Milețici, cu care șede într-o casă și sub un acoperământ.

Am ajuns dar până acolo de unui funcționar nici nu i este permis a sta de vorbă cu români și dacă după lege nu poate fi pedepsit, atunci vine curtea cu jurați, care nu e legată de lege, să l' pedepsească prin recunoașterea că a avut drept perciunatul să l' decreteze de trădătoriu de patrie.

Precum pe vremea milenului domnii vedeau tot dinamit și revoltă, așa acum iarăși s'au pus pe născocirea de revoluții. Azi cearecă proclamații revoluționare, și se dovedește de o infamă născocire. Măne face conjurație Mangra cu Coroian și Axente Sever în Budapesta, cu universitarii, și poliția e silită a desmînți însăși născocirea infamă. Poimăne se scrie de agenți revoluționari, ba că Aurel Popoviciu, carele umblă în treaba revoluției printre români, a fost găduit chiar în seminariul din Arad. Și nimene nu mai e sigur ce ce infamie se mai trezește.

Trăim timpurile încaștii celei mai fa-

fernale, când nimene nu mai e sigur de onoare și libertatea lui. Și cine nu e denunțat, e tras în țeapa perzării morale.

Cine însenează această diabolică cursă pentru noi? Sigur că are cineva interes. Fapt e că pe jidovi îi vedem în tot locul figurând ca asupritori. Oare nu jidovii cari s'ingroziră de antesemitismul ce se desvoaltă în toate țările, până și în Franța, vor să se folosească de prostia guvernului și ca să atragă atențiunea de la ei, ne înfundă pe noi?

Ori doară parvenitul poliic Jeszenszky, negăsind nimic de încredințat la Români, umblă după nălucile revoluției, ca să aibă trecere slujba sa și să l' facă om mare pe pământul nostru strămoșesc?

Fie cum va fi, e la mijloc un gând rău care vrea să ne cotropească pe calea infamiei. Va veni însă odată și ciasul judecării acestor infamii.

Procesul Zola.

Paris, 9 Februarie

Ziua de eri, — a doua în care se desbateră procesul, la tot ca-ul a fost mai norocoasă pentru Zola ca cea de azi. Deși mărturisirile d-nei Dreyfuss și ale a-lor Casimir-Perier, Lebblis, Kestner și Castro n'au fost de sensație, deoarece ce d-nei Dreyfuss nu i s'a îngăduit să vorbească, ear' dl Casimir-Perier n'a vrut să vorbească, totuși Zola se folosea ce ceva: apărătorii lui puteau să spună că eată, iusticia nu-l'ajută să descopere adevărul.

Desbaterile de azi însă au fost sdrobotoare pentru Zola. În mijlocul unor entusiaste ovațiuni ale publicului, martorii cei mai principali, generalul Boisdeffre, șeful statului major și generalul Mercier, fost ministru, au declarat pe onoarea lor că du, căpitanul Dreyfuss este vinovat...

Intr'aste afară, în jurul palatului curții cu jurați, peste 100.000 oameni strigau, că tremura vîzduhul: „Jos Zola“, „Trăiască armata!“

Ear' după terminarea desbaterilor, Zola numai cu asistența sutelor de polițiști a putut să fugă acasă, și așa însă puțin a lipsit ca mulțimea furioasă să nu-l' arunce cu trăsura cu tot în Sena.

Desbaterile au început la oarele 12, tot printr'o ceartă între președintele Delagorgue și avocatul Laborie. Acesta a stăruiț adică să poată întreba pe d-na Dreyfuss despre lucruri ce privesc procesul Eszterházy și arestarea soțului ei. Nici azi însă președintele nu îngăduie să aducă vorba asupra unor afaceri străine de procesul ce se judecă.

Laborie protestează apoi în contra celor cari au tăbărit eri asupra lui Zola, și l' au fluerat.

Doctorul Socquet arată că d-șoara contesă Commingue, d-na Boulancy și Chaperot nu pot veni ca martore, pentru-că înadevăr sunt bolnave.

Se ascultă martorul de căpetenie Boisdeffre. Spune, că e de 53 ani, șef al statului major și că în afacerea pentru care este chemat va mărturisi numai ce i-se va părea că nu este destăinuire oprită de jurământul ce a depus ca soldat. Nu răspunde prin urmare la cele mai multe din întrebările ce i-a pus avocatul Laborie cu privire la procesul majorului Eszterházy și a lui Dreyfuss.

Intre altele a spus însă:

„Încât mă privește, sunt sigur că „Dreyfuss este vinovat și în această privință convingerea mea nu se schimbă.“

În sală se aud tunete de strigăte: „Trăiască armata“, „Trăiască Franța!“

Cu privilegiul ascultării generalului Gonze s'a produs o adevărată furtună în sală. Când a văzut că advoca-

tul Laborie țipune mai multe întrebări pline de șiretenie, generalul s'a supărat și a zis:

„După cum ved, vreți să-mi întindeți o cursă“...

Toți din sală s'au sculat atunci în picioare. Unii strigau, laudând pe generalul, alții, dintre advocați mai ales, ziceau că aceasta nu se cuvine.

S'a născut un șgomot, în cât președintele a trebuit să suspende ședința și să deșerteze sala.

La redeschidere n'au mai fost lăsați în sală de cât puțini, căți aveau loc să șeadă.

După rugarea avocatului Laborie, procurorul Van Cassel intervine în incidentul de mai nainte și roagă pe generalul să se rectifice și el.

În mijlocul aplauselor, generalul Gonze spune că n'a avut de gând să supere pe advocați. Șifșește și el declarând că-l crede vinovat pe Dreyfuss.

După ce mai mărturisesc majorul Lauth și slujbașul din ministerul de războiu Grivelin (pe care procurorul l'a prins cu minciuna), vine rândul generalului MERCIER, fost ministru de războiu pe vremea când s'a judecat Dreyfuss.

Intrarea lui în sală a făcut o mare impresie. E om arătos, militar din creștet până n talpi.

Nici Mercier n'a vrut să dea răspuns la mai multe întrebări.

Ear' când avocatul l'a tot întrebat asupra unui act care s'ar fi arătat numai judecătorilor lui Dreyfuss, pe temeiul căruia e și fost osândit căpitanul, n'a răspuns de-a dreptul, ci a zis:

„De oare-ce se face apel la cuvântul meu de soldat, fle. Declar pe onoarea și cuvântul meu de soldat, că omul acela (Dreyfuss) a fost trădător și că a fost osândit pe dreptate și după lege“.

Nu se poate descrie efectul ce au făcut aceste cuvinte. Aproape un șfert de ordă aderă rate furluni de aplause răsuna în sală.

S'a mai ascultat senatorul Trarieux.

După ședința publicul infuriat, ca la o sută mii oameni, a demonstrat contra lui Zola, pe care era să-l' arunce cu trăsura cu tot în Sena.

Polițiștii abia l'au putut face scăpați.

A patra zi.

Paris, 10 Febr.

Sensația desbaterilor de azi este mărturisirea lui Trarieux, fost ministru al dreptății pe vremea când s'a judecat procesul Dreyfuss.

„Ca ministru n'am avut cunoștință de acele acte secrete... mai târziu le-am văzut însă“, — a zis Trarieux.

Președintele l'a oprit însă ca să vorbească despre procesul Dreyfuss.

Au mai fost ascultați Paty du Clam, majorul Forciniti și generalul Pellieux, cari a declarat că va spune tot ce știe, pentru-că se face odată lumină.

Depunerii acestuia din urmă i-se dă mare importanță, crezându-se că el va spune lucruri cari vor dovedi unele bătălii dela lege cu privilegiul judecării procesului Dreyfuss.

Și azi, public imens demonstrează întru printru lui Zola. Armata e conștientă.

Care-i buba?

Ce e de făcut?

Când sateanul român cearcă după câte un lucru pe care-l vede că înflințează asupra lui, dar' tot nu merge după-cum 'l-ar trage inima, se întreabă singur: Care-i buba?

Această întrebare trebuie să ne-o punem și noi. Vedem, că de un timp luptăm pentru cauza națională și pentru trezirea și acelu mai nepriceput satean român, și totuși, celim și auzim zilnic: că cutare țeran a îmbiat casa proprie pentru școală ungurească, în schimbul unei arenzi bagatele sau chiar în cinste. Despre alții, că au îmbiat școala confesională statului să o susțină... și că doresc cu toții să învețe ungurește.

Sunt acestea adevăruri sau scorituri?

Fie și de un fel, fie și de altul, noi avem să fim trezi și cu luare aminte la toate.

Să presupunem, că sunt chiar adevăruri, dar' atunci trebuie să căutăm cauza.

Intre altele multe, pot să fie și acestea: Unii țerani lacomi de bani, se folosesc de „beția națională“ a celor dela cârmă și fac „gescheft“, dându-le, în arândă case, cari n'aduc venit de 50 fl. — câte cu 200—300 fl.

Alții, neastemperați, nelcrezători — fiindcă de atâtea-ori au fost înșelați de domni, voesc să știe toate, cugetând ei că știind ungurește vor pricepe toate scrisorile. Ei nu știu, că și de vor ști ungurește, scrisorile venite dela stăpânire, tot nu le pricep.

Scriitorul acestor șire, a auzit pe unii țerani cârtind, că ce folos că știu ei carte, dacă nu știu ungurește, că ori-ce scrisori cari vin dela „varmeghie“ (comitat) sunt ungurești, chiar și libelele de contribuție, dela sate.

Voiam să le replic, dar atunci un bătrân — ce ședea la o parte stîns de zile și de vremuri grele, — zise: „Hei, dragii moșului, rău e în lume.

De când vă trudiți toți se învățați mai multe limbi și să faceți mai multe mișculanții (gescheft-uri), de atunci vă merge mai rău. Voi vi-'s de vină, plugarii aștia țanțoși (faloși), că vă înșeală domni. Că dacă un domn jidov ori ungur, dă mâna cu voi, apoi vă pare că sunteți și voi domni, apoi n'aveți grije, că el numai din băjocură stă cu voi. Dacă vă vorbese rău de nația noastră și de domni nostri, apoi voi li credeți. Voi credeți, că dacă știți ungurește, sunteți învățați. Săraca lume! Când eram noi tineri apoi tot românește mergea treaba și la sat și în tot locul.

„Tot m'am gândit, cât suntem noi Românii de slăbănogi... Plătim atâtea porție (dare) și stăpânii nu ne dau nimic. Oare n'am putea să cerem, că domni dela varmeghie (aci se înțelege și cerc și comitat) să fie toți Români și să se vorbească românește, ca și mai de mult? Ce gândiți? Hai să cerem dela împărăție! Avem drept. Oare nu plătim dare, nu dăm cătane? Dacă nu ne dau drepturi, să nu le dăm nici noi, de ce au lipsă. Ei, de ce nu-'s încă odată tineri!“...

Zicând acestea, bătrânul părea un june de 20 ani, dar' văzând, că nu zice nime nimic, se trase la o parte.

Să ne fie de învăț!

P. V.

Românismul în Orăștie

Intre orașele în cari Românii se întăresc zi de zi tot mai mult și mai frumos: Orăștie, în comitatul Hunedoarei, ocupă fără îndoială un loc însemnat.

Ne bucurăm din inimă de întărirea românismului în orașe, ori-unde am vede-o aparând, dar și mai mult ne bucurăm de acea întărire acolo, unde vedem că Românii ca atari, cresc și se încheagă nu numai ca număr, ci și ca spirit românesc, ca element susținător al naționalității și luptător pentru naționalitate, așa precum cu toții trebuie să dorim și să fim!

O mică și locală discuție a avut darul de a storce zilele acestea dela frații nostri din Orăștie niște declarații foarte categorice și îmbucurătoare, privitor la ținuta lor ca Români în acel oraș.

rații foarte categorice și îmbucurătoare, privitor la ținuta lor ca Români în acel oraș.

Sășii din Orăștie adevă, porniseră, ca membri ai reprezentanței orașenești, mișcare contra legii de maghiarizare a numelor comunelor. Românii spriginind pornirea Sașilor, au dus-o la învingere și Ungurii au rămas pe jos cu încercările lor de împotrivi.

Din cauza asta, foaia locală ungurească „Szászváros“, redactată de directorul gimnasiului ungurese, a atacat aspru pe Sași și pe Români, ear despre Români în deosebi a zis că speră că n'or să mai lucreze în viitor la astfel de uneltiri săsești văzându-se că ar fi fost numai „trași pe sfoară“...

Ofensa asta a fost foarte serios și cu demnitate respinsă de conducătorul Românilor orăștieni, dl Dr. Joan Mihu, care cu propria iscălitură și în numele Românilor din oraș a publicat în „Revista Orăștiei“, numărul de Sâmbăta trecută, un articol, în care zice:

„Pentru-ca să fie lumină deplină în ce privește ținuta noastră în cazul de care e vorba, îmi permit a observa, că noi acum ca și altădată, am purces așa, cum ne-a dictat simțul nostru românesc. Libertatea cugetării libere și a convingerii libere, fiind și în țara noastră absolută și nefermită, ne folosim și noi de aceste daruri; drept aceea noi așa cugetăm și simțim, că Români suntem și Români vom se rămânem în această țară a noastră, fără a ne întreba dacă aceasta altora le place ori ba!

Acesta este altfel simțământul comun al Românilor, fie ei divisați în partide, confesiuni, ori clase sociale diferite.

Acest simțământ ne-a îndemnat a vota cu propunerea Sașilor contra legii de maghiarizare a numelor comunale, fiind acea propunere îndreptată în contra tendințelor agresive ce vătămă simțul românesc. Tot acest simțământ ne-a oprit a lua parte la sedința „teatrală“ a comunității, arangiată în anul 1896 de către Maghiari și Sași, împreună, fiind că aceea s'a ținut întru glorificarea tendințelor agresive, ce ne vătămă.

Numai cunoscând aceste motive a purcederii noastre, se va da răspuns obiectiv la întrebarea, dacă am fost „trași pe sfoară“ ori ba?

Din cele premerse, se poate face însă deducere hotărâtă și la ținuta, ce o vom observa în viitor, ținută prorocită în foaia dlui Simon.

La ori-ce conlucrare merită a înainta binele orasului și binele obște, ne vor afla alături și Maghiari și Sași!

Ori-cine va aduce însă înaintea în comunitate treburi, cari vor vătămă simțământul nostru românesc, ne va afla în contra sa, fie el Maghiar, fie Sas!

Această ținută a noastră absolut nu va fi schimbată de dragul pactului, ce a existat în trecut, cu privire la împlinirea posturilor de funcționari la Magistrat, pentru-că acest pact și altcum a fost desconsiderat la una din alegerile din urmă, și de Maghiari și de Sași, și pentru-că este tare credința noastră, că prin bărbăție și muncă cinstită, în viitor vom ocupa teren tot mai mult și ne vom afirma tot mai bine în Orăștie, ori vom avea funcționari români, ori ba!

Aceasta este starea adevărată a lucrului în ce privește „tragerea pe sfoară“ și ținuta viitoare a Românilor în reprezentanța orașenească.

Dr. Joan Mihu,
membru în reprezentanță.

Declarațiile acestea atât de românești ale dlui Dr. Mihu, au fost întâmpinate cu multă bucurie de toți Românii din Orăștie a căror conducător vrednic e, și noi ne-am făcut o plăcere putându-le da și cetitorilor nostri.

Așa trebuie să gândescă, să vorbească și să lucreze Românii pretutindenea!

Tot necinstiți!

În fața atâtor minciuni scrise despre „revoluția valahă“ și agitația ce s'ar pune la cale din România, dl V. A. Urechidă a trimis lui „Pesti Hirap“ o desmintire, în care arată totdeodată, că regalul român și monarhul nostru împreună trebuie să lupte în potriva aceluiași dușman.

Adevărul acesta, mărturisit de toți Românii, place și Ungurilor.

Îl iau însă nu cum îl înțelegem noi și frații din România: că adevărat guvernul unguresc să fie mai cinstit față de Români. Ci presa maghiară întorește lucrurile și scrie, că oamenii cu minte din România nu se pot bucura de libertățile români dela noi... și bădănd înainte în „Pesti Hirap“ (n-rul dela 9 Februarie) ne scoate pe toți parăsiți și fără nici-o dragă te în România... Aceasta pentru-ca de aci încolo, știindu-ne fără scut, să ne poată lovi cu și mai multă cruzime.

Necinstea aceasta în explicarea unei scrisori fără îndoială arată firea întregă a jidano-maghiarilor din presa maghiară.

Socotim, că li se va da însă răspunsul cuvenit chiar din partea dlui Urechidă.

Pe fereastră.

Pe fereastră-mi curge-un riu
Tot lacrimi de-ale mele.
Copilele cu flori la brâu
Iși spală fața 'n ele.

Și rîd în risul lor nebun
Când turmele 'și adapă,
Și nu 'nțeleg dacă le spun
Că-'s lacrimi. nu-e apă.

Vin și bătrânele din sat
Cu limba lor subțire,
Și țin 'n drum de mine sfat
— Că n'am nici o neudire,

— Că numai basme port în cap
Și doine de iubire,
Că nu sunt vrednică să sap,
Să leg nu știu trei fire.

C'o mână 'ntinsă pe răsboiu
Cu alta 'ntre coclețe,
Ascult-ascult fără să voi
Povestile 'ndrăznețe.

Ear' când mă doare atâtea sfat
Și atâtea vorbe rele,

Inchid oblonul din spre sat
Și-mi cânt doinele mele.

Azi.

Azi mintea mea se duce
De parcă-'și caută chin
La nucul unde — aseară
Și 'n toată seara vin.

La ce nu sunt o frunză
De nuc să cad să mor,
Uitându-mă prin ramuri
La sărutarea lor.

Maria Cunțan.

Soldatul.

(Chamisso)

Suntem chemați
Să-'i dăm sfîrșitul,
A dezertat,
S'a dus din rînd.
Și ca era prietia.
Și era frate,
De sutiet frate
Și de gînd.

O dacă n'ar mai
Avea capăt,
Această cale,
Care-o merg.
Ce jalnic sună
Glasul tobei,
Pe ascunsă
Lacrimile-'mi șterg.

Eată-ne ajunși.
Lega-ții ochii!..
Ce simt, ce simt
Nu pot să spui
O rugăciune,
Cea din urmă.
Apoi țintim
Asupra lui.

Țintesc
De n'ași avea simțire
Atât de mult
Ce ne-am iubit.
Străinii toți
Au tras înlături,
Dar' glonțul meu
L'a nimerit.

Tradusă de Maria Cunțan

Poesii populare.

Câte flori sunt prin Bănat,
Tot cu mândra le-am săpat;
Câte flori sunt prin Bihor,
Toate mie-mi plâng de dor;
Câte flori sunt prin Ardeal
Nu toate-odată răsar.
Câte flori sunt prin Nădlac
Tot cu mândra le-am udat.

Eu mă duc, codrul rămâne,
Plînge mândra după mine,
Eu mă duc cu dor cu gele;
Cum mea luna pîngă stele;
Eu mă duc cu dor și dor'
Cum mea luna pîngă nor.
Eu mă duc, mă duc,
Să trec Tisa și Bănatu
Să nu fiu slugă la altu.
Să trec Oltu și Carpații,
Să nu fiu slugă la alții.
Că domni s'or îmulțit
Și nu'i modru de trăit,
Ci numai de năcăjit.
Rămas bun, dară părinți!
Sănătate, frați iubiti!

Episcopul Ioan Popasu.

Episcopul *Ioan Popasu* s'a născut în *Brașov* la 20 Decembrie 1808 și dintr'o familie venită din România. A citi și a scrie românește a învățat dela un unchiu al său; umblă apoi la școala grecească. Studiile gimnasiale le-a terminat la gimnaziul evanghelic din Brașov și la cel rom. cat. din Sibiu; cele filosofice la liceul rom. cat. din Cluj până la 1832. În anii următori continuă studiile la universitatea din Viena ca ascultător al facultății de Teologie în alumneul c. r. de atunci. După ce *Joan Popasu* termină cu succes strălucit studiile, se întoarce în patrie, unde episcopul Ardealului *Vasile Moga* îl numește secretar hirotonindu-l în 9 Martie 1837 de diacon, și 4 zile mai apoi de presbiter. Nu mult după aceea fu ales întârit și instalat paroh la biserica *S. Nicolae din Brașov*. În luna Maiu 1837 a fost numit protopresbiter al tractului al doilea, în Iunie 1838 al tractului întâiu al Brașovului. La anul 1840 comisarul regesc *Bedeas* și comandantul suprem militar al Transilvaniei *Wernhard* îl onorează cu misiunea a descoperi celor 11 comune Branului voința prea înaltă pentru strămutarea emblemelor confiniare.

Dela 1843 lucrează neobosit pentru înfruntarea școalelor comunei bisericesti române din cetate cu ale bisericii sf. Nicolae din suburbiul Scheii. Reușind a înfrăți aceste două comunități bisericesti s'a cumpărat, la propunerea lui, grădina din *Groaver* în Brașov cu prețul de 4,400 fl. c. m. — unde se află acum gimnaziul complet român, școalele populare, școala reală și comercială.

El a pășit și cu ideea de a înființa școala pentru credincioșii din suburbiul Brașovului numit *Blumena*. Dar cel mai neperitor monument pentru protopopul *Joan Popasu* este înființarea gimnasului cu 8 clase din Brașov. Zelul lui nedormit, facultățile oratorice extraordinare și cunoștințele exacte ale nizuinelor poporului român au învins toate pedecile și greutățile, au făcut pe neguțătorii români brașoveni să dea mijloacele necesare la zidirea edificiului monumental, al cărui fundament s'a pus în anul 1851.

Lui are să se mulțumească îngrijirea de salarizarea corespunzătoare a profesorilor dela acest institut; apoi băile Eforiei din Brașov.

Dela 1850—1862 protopresbiterul *Popasu* organizează instrucția în protopopiat, institue conferențele învățătorești — introduse apoi în întreaga Mitropolie.

La epocala adunare ținută la *Blaj* în primăvara anului 1848 *Popasu* este între secretarii ei; este ales membru al deputațiunii

înșărcinate a subșterne petițiunea și concluzele adunării la Prea înaltul Tron. Cu *Joan Maiorescu*, A. Tr. *Laurian* și J. *Bran de Lemény* călătorește *Popasu* la *Innsbruck*, unde era Maiestatea Sa Împăratul și Regele *Ferdinand*. În 20 Decembrie 1848 împreună cu A. Tr. *Laurian* este iarăși în Viena și înfrunându-se cu ceilalți deputați români din Ungaria, Bănat și Bucovina așternură în numele tuturor Românilor din Austro-Ungaria la *Olmütz* în Moravia, Maiestății Sale, acum Împăratului și Regelui *Francisc Josif* petițiunea, în care erau formulate dorințele Românilor, între cari și restituiră străvechei Mitropolii ort. române.

În anul 1863 *Joan Popasu* intră în clerul monahal, e înaintat la demnitatea de Arhimandrit și președinte al Consistorului răsăritean rom. transilvanian în absența episcopului diecesan. În 5 Iulie 1865 este numit episcop al reînființatei episcopii a *Caranșe-*

beșului, la care demnitate a fost propus de sinodul episcopesc al Mitropoliei rom. ort. pentru Transilvania și Ungaria, restaurată prin rezoluțiunea regescă din 24 Decembrie 1864.

După hirotonirea sa de Episcop în 15 August 1865 în biserica din *Reșinari* prin mitropolitul *Andrei* Baron de *Șaguna*, cătră finea aceleiași luni *Popasu* călătorește în diecesa sa unde îl așteaptă o lucrare urieșă.

La sosirea lui în *Caranșebes* a aflat numai o reședință veche ruinată, o moară și 21 jugere de pământ. El înființă Institutul teologic în anul 1865 și-l provăzu cu puteri didactice, crescute în partea cea mai mare pe spesele sale. Prin multe silințe cumpără noua reședință episcopescă; apoi alt edificiu unde se află cancelariile diecesane. La 1876, pentru luminarea poporului, înființă el Institutul pedagogic: Reuniunea învățătorilor din diecesa gr. or. rom. a *Caranșe-*

Bată-te bădiță, bată
Blăstămul de a-ta surată
Și de a ta mândră iubită
Lăsată și părăsită.
Ca și floarea cătră toamnă,
Când bruma cade și'o brumă,
Așa-i bade și cu mine:
Eu mor de dor după tine,
Eu ți-ai spune la ureche
Dorul de care mi sete;
Ți-ai da și o sêrutare
Pentru-atâta așteptare

Culese din Nădlac de: *Alexandru Murășanu*
pedagog..

Din *Maria Radna*.

Bate vântul, uscă câmpul,
Să rămână buruieană
Să fac lui bădița pană
Bade pana rozmalin
Lasă-mă să rup un fir.
Rupe, mândro, și fetește,

Că și io oi mai juni
Și-amândoi ne om iubi.

Mă dusei sus pe cărare
Mă 'ntelnii cu dorul în cale
Doru'mi zise senătate
Că să duce mai departe.
Dute dorule cu bine,
Nu te mai lega de mine,
Și-ți caută altă cărare
Că-i lumea destul de mare.
Nu fi, badio, supărat,
Pentru că io te-am lăsat.
Te-am lăsat acum de o lună
Să capeți alta mai bună,
De o lună și de două
Să capeți, badio, și nouă.

Culeasă de *Maria Irimie*.

șeșului există prin el. Voind să dea învățătorilor mai înaintați în vîrstă putința de a cunoaște organizarea școalelor la popoarele cu cultură mai înaintată, Episcopul *Popasu* introduse în anul 1866 așa numitele conferințe învățătorești.

În anul 1886 se înființă „Tipografia diecesană”, ale cărei roade sunt cunoscute prin multele opuri ce au eșit din ea.

Neperitoarele merite ale acestui mare bărbat al națiunii și bisericii au fost recunoscute când după moartea Mitropolitului *Șaguna* Congresul național îl află vrednic a-i fi urmaș. Recunoștința și voința bisericii și a națiunii, din motive politice, n'au primit însă sancționarea preatnaltă.

Dar nici acest refuz nu l-a făcut să părăsască calea bătută decenii cu atâta bărbăție. Când guvernul vine cu legea privitoare la școalele elementare și medii, el se distinge între membrii deputațiunii bisericii gr. or. române contra acestei legi.

Popasu a dat tot ce a avut: cele spirituale și materiale. Sărac între săraci a împărțit cu belșug ale sale. Dărnicia lui este proverbială. Banul avea valoare în ochii lui numai ca să treacă în mâinile celor lipsiți. De aceea sărac a fost mai nainte, sărac a și murit înainte cu opt ani.

DIN ISTORIE.

„Austro-Ungaria.”

Cetitori nostri din popor vor fi auzit și densii, regreșit, vorbindu-se puțin prin foi în anii din urmă despre cercările ce se tot fac de cătră *Austria* și *Ungaria*, pentru încheierea nouă a „pactului”, a legătuelii dintre ele, pe alți mai mulți ani înainte, fără a se fi putut însă ajunge una alta la o înțelegere.

Voind să lămurim nițel pentru cea parte mare de cetitori ai noștri dela „numerii de Duminecă” care n'au vreme să stea tot cu istoria în mâni și cu cărți, ca să cerceteze, să facă asămănări și să tragă judecăți — ne vom pogori împreună pe scara istoriei în jos până la anul 1807, așadar cu 31 de ani înapoi, cercetând cum erau stările atunci, ce s'au întâmplat și ce s'a făcut?

Vom căuta apoi care era starea *Românilor* din patria noastră pe atunci ce parte au avut ei la acele stări ce samă s'a ținut de ei și de drepturile lor, — ear după aceea, ținându-ne firul istoriei, ne vom cufunda mai departe în trecut, cercetând soarta bietului nostru neam oropsit pe acele pământ, trăgând din el învățăturile de lipsă, arătând faptele lui ca pildă vrednice de ținut minte și de urmași unde atari au fost, sau apoi ca pildă de a ne feri în timpurile de față în cele viitoare, unde greșuri și reu ducătoare au fost.

Astăzi Monarchia (sau Imperăria *Austro-Ungară*, este o clădire mară răzimată pe 2 picioare, pe 2 fundamente: pe imperiul *Austriei* și regatul *Ungariei*, ca țeri de sine stătătoare, cu ministeriile lor de sine stătătoare, tot ce privește chivernisirea averii țerii, grija și creșterea prin școlii tinerimei, facerea dreptății și administrația, — având să țină însă la oală armata imperăției (trupele de linie, cavalerie și artilerie, afară de honvezime, care e earăși de sine stătătoare jumătate și în alta a Monarchiei), și țină mai departe laolaltă un minister de războiu, apoi un minister de externe pentru apărarea drepturilor și a onoarei imperăției față de celelalte țeri și puteri vecine ori îndepărtate, și întreaga „diplomație”, adică acel soi de slujbași înalți, cari stau în slujba ministerului de externe, și sunt trimiși de el prin toate țerile pe unde se află duși cetățeni austro-ungari, căror drepturi să le apere și acoli pe pământ străin, — ear' mai presus de toate un Domnitor, un cap de coronat, același și pentru o jumătate a imperăției, și pentru cealaltă.

Fiecare jumătate își poartă cheielile ministeriilor sale celor neașteptate (de interne, de justiție, de culte și instrucție, de honvezi, de comerț și comunicațiune etc.), cheielile administrației și a pazei launtrice a țerii, fără ca cealaltă parte să poată avea vre-un amestec cât de mic în acele treburi.

Ministri fac numai planurile de lucru privitor și la unele și altele, le prezintă prin Dietă și cer „sancționarea”

(sfințirea) legii de cătră M. Sa Dominitorul, și pe temeiul lor conduc apoi și chivernisese totul.

Cheltuelile însă a ministeriilor comune numite și ale armatei comune, au să poarte în părți statornicite prin in-voială între capii celor două jumetați, și unii și alții.

Până acum dela 1867 incoace, a fost așa, că Austria, fiind ea și mai mare și mai bogată, și în acele ministerii comune și în armata comună intrând mai ales oameni de încredere de ai sei, — plătia 69 de părți din sută (69%) socotite din toate acele cheltueli, ear' Ungaria plătia numai 31 de părți.

A fost însă o vreme când aceste stări nu erau așa, când acest aranjament, acoastă întocmire, nu era cea de azi, ci cu totul alta.

Când însăși numirea împărăției nu era cea de azi, ci i-se zicea numai Imperăția Austriei cu celelalte țeri ca „țeri de coroană“ ale ei, și numai de la 1867 este așa, numindu-se și Imperăția Austro-Ungariei.

Ear' cum era la 1867 și de ce s'au preschimbat acele stări în stările pe care le înșirăm pe scurt și le vedem azi, asta vom cerceta-o în alt numer de Duminecă al „Tribunei Poporului“.

Nollo.

PARTEA ECONOMICĂ.

Foloasele pomăritului.

D. T. Bud a trimis învțătorilor sei următorul circular:

Docenții sunt luminătorii poporului, și ca atari au datorință săntă a promova cultura și bunăstarea poporului atât în școală, cât și afară de școală.

Sunt convins, ba am și esperiat cumcă docenții din vicariatul Maramureșului își implinesc cu scumpătate datorințele lor în școală, și har Domnului pre an ce merge se înmulțește numărul acelor cari știu a scrie și a ceti.

Însă timpurile sunt grele. numărul poporului s'a înmulțit foarte, ear pământul din cari își scoate poporul hrana de toate zilele nu s'a înmulțit; drept acea trebuie să aflăm mijloace de câștig poporului.

În acest Comitat ca atari mijloace ne stau înainte prăsirea vitelor, stupăritul și pomăritul.

La mijlocul acest din urmă adecă la pomărit trag acum atențiunea domnilor docenți din Vicariat.

Am făcut-o aceasta de ani de zile dând celor mai zeloși docenți întru promovarea olteului și premie.

Scopul mi-a fost și este, ca să se dea poporului un nou mijloc de câștig.

Și cumcă poamele sunt un izvor foarte mare de câștig, sau adevărit în anii acești trecuți. În anul 1895 din Maramureș s'au vëndut poame în valoare aproape de 400.000 floreni. În toamna anului trecut în valoare de 250.000 fi. și din sumele acele considerabile o parte mărișoară a dobândit-o poporul nostru.

Dar cu o sirguință bună și cu înmulțirea pomilor ar putea fie-care comună a noastră a dobândi anual una — două mii floreni și a avea poame destule și pentru lipsele casnice.

Însă pe popor trebuie să l conducă, trebuie să l îndemne și să l învețe cineva la pomărit și la olteuit.

La aceasta în locul lutău este chiamat docintele.

Drept-aceea acum când stăm la pragul primăverii mă adresez cătră D-voastre domnilor docenți din vicariat, și vă rog să îndemnați poporul la răsădirea și la olteuirea pomilor, și să stați în ajutorul poporului olteuind în grădinile lui pomii și învțăându-i a tracta cu pomii.

Afară de școală, acesta este binele cel mai mare care-l puteți face cu poporul și sunt convins cumcă D-voastre din toată inima voiți binele poporului.

D-voastre știți cumcă doi înși dintre D-voastre pentru sirguința în olteuit și pomărit au dobândit în anii abia trecuți premie de stat câte de 100 floreni, apoi Magnificul domn Petru Mihályi ablegat dietal Vă dă anual un premiu de 10 fl., ear 2 premii câte de 5 fl.

Și astfel pre lângă binele care-l faceți poporului, când unii când alții sunteți împărțășiți și cu premie.

Este constatat cumcă Maramurășul e un ținut bun pentru pomărit. Avem soiuri de meri, peri și pruni cari la noi rodesc în abundență.

Foarte mult atărnă de la docinți cumcă poporul nostru să se folosească de acest mijloc de câștig.

Nu este ocol, nu grădină în care să nu încape câțiva pomi sau oltoani; dar apoi colinele cele multe pustie cari nu aduc nici un folos, cât de recomandate sunt pentru ale ample cu pomii.

Vă rog dară nu întrelăsați nici una ocașiune a îndemna pre popoi la pomărit.

Legile, Guvernul țerei, și Comitatul au dispus înființarea grădinelor de pomărit și preste scurt timp în toate comunele vom avea atari grădini.

Puneți-vă D-voastră domni docenți în fruntea poporului și cu ajutorul lui lucrați acele grădini și învțăți poporul la pomărit și la olteuit.

Italianul zice: că dacă ai pus în viața ta un, pom, n'ai trăit înzădar.

D-voastre să puneți mii de pomii, și nu numai nu veți trăi înzădar, dar veți bine-merita binecuvântarea poporului.

Sunt comune în cari docenții noștri au olteuit în grădinele poporului mii și mii de oltoani, sunt vreo zece înși dintre D-voastre, cari sunt foarte binemeritați pentru promovarea pomăritului.

Faceți aceasta cu toții, că cu toți sunteți crescătorii și luminătorii poporului, și Dumnezeu va binecuvânta ostenelele D-voastre.

Ca să putem arăta publicului celui mare cumcă docenții din Maramureș și în aceasta privință își implinesc datorința lor, vă rog pre fiecare, cumcă la adunarea generală a reuniunii noastre ținânda în Maiu în Breb să aduceți arătările despre pomii — meri — peri — pruni — câți au răsădit și au olteuit poporul în primăvara ce vine, ear cari n'ati putea veni la această adunare să trâmiteți arătările acele la mine ca să le public în foile noastre române și în cele comitatense.

D-voastre docenții din acest vicariat și pânăcum aveți deja un oarecare renume în Comitat pentru promovarea pomăritului, ceea ce să vede și de acolo că premiile de stat câte de 100 fi. în două rânduri le-au dobândit docenții români din Maramureș.

Lucrați și vă osteniți ca să fiți laudați nu numai unii, ci cu toți și să promovați binele poporului, care va binecuvânta ostenelele D-voastre și aceasta va fi răsplata cea mai frumoasă a D-voastre.

Pre lângă expresiunea stimei mele rămân. Sat-Șugatag la 29 Ianuarie 1898.

Tit Bud m. p.

Vicariul Maramureșului.

Funcționarii institutelor noastre de credit și economii.

Când am început să vorbesc despre institutetele noastre am zis, că mersul bun a lor e hotărit și prin funcționarii dela ele.

Să vorbim ceva despre ei.

Cel dintăiu funcționar, care e pus și în fruntea cărmei la institute, și în fruntea celorlalți funcționari, e așa numitul director. Neputând lucra singur, el are lipsă și de alții, cari să-i ajute la îndeplinirea lucrărilor din birou, ș'aceștia sunt zișii funcționari, în adevăratul înțeles al cuvântului. Numărul acestora atărnă de felul și lățirea afacerii dela un institut.

Ei dau numai munca lor, de perdut n'au nimic, și așa capătă numai un salariu (tici) hotărit precum și un procent anumit din câștigul anual al institutului, procent numit *tantienă*.

Fiind vorba de Directori să zicem ceva despre cei dela institutele noastre.

Directorii la institutele noastre s'aleg fără nici o socoată. Nici unul nu-i bărbat de specialitate, ori e învțător, popă, sau fiscal. Se va zice poate, dar' ce să facem, dacă n'avem oameni de specialitate. Dar' cum să nu, doar avem negustori, funcționari cu școale comerciale, cari sunt mai înaintați

în vârstă, de ce nu să iau ei de directori?

În prima linie un director trebuie să aibă cunoștință de contabilitate, căci dacă nu, ce controlor a administrării dela un institut poate să fie el?

Ori vrea, ori nu vrea, trebuie să creadă, împreună cu toată direcțiunea și inspecțiunea socoților date de contabil, că pentru a cerceta din fir în pâr le-ar costa prea multă vreme și nici n'ar avea ele răbdare la asta.

Directorului nimic nu trebuie să-i fie secret și necunoscut. Dacă nu alți membrii, dar' el trebuie să fi umblat în toate ce se țin de un institut, știință comercială li trebuie.

La institutele noastre e vorba de averea Românilor, câștigată în trudita sudoare a feții lor, și prin urmare nu-i tot una, ca să fie de director, cutare sau cutare, bărbat bine văzut și cu trecere într'altă privință. Nu, hotărit, că nu.

Mai departe nu-i bine, ba din potrivă fi primejdios pentru clienții institutelor, ca directorul să fie în aceeași vreme și fiscalul institutelor.

Și asta din pricină, că rîvnind după câștig mare, poate să intabuleze ori să facă cheltueli clienților și fără vr'o lipsă, voinđ numai să tragă câștig pentru el.

Apoi la noi mai e și acel neajuns, că de directori se aleg bărbați prea în vârstă, tot bărbați cari sunt aproape ca să se retragă din afaceri, istoviți de toate mașinăriile desindividualizătoare ale funcțiunilor, bărbați, asupra cărora rutina a avut destulă vreme ca să ti cuprindă, nefiind putincioase decât de egoism și îndrjire, cu mintea ostentită și întunecată de crîncenele lupte ale vieții, cu puterile lor aproape stoarse, cu activitatea aproape moartă.

De ce nu se aleg și tineri, cari având studii speciale și după o muncă scurtă și nelncunjurată, cunosc toată mașinăria, tot mersul unui institut bine cărmuit?

Pentru-că, vezi ei trebuie să treacă din treaptă în treaptă până să ajungă la așa un post înalt, că doar cine a mai văzut că d'odată să fii domn mare, și apoi acționarilor și așa puțin le pasă de un institut e bine cărmuit ori rău, vorba e să curgă divdenda grasă.

Și rău, e vremea dacă n'am făcut-o până acum, să începem cel puțin acum altă cale roditoare, căci trebuie să știm, că numai influența și munca unor bărbați de specialitate, unor bărbați tineri vor fi pentru institutele noastre binefăcătoare, căci ei își vor putea folosi partea cea mai activă a vieții lor pentru îndeplinirea funcțiunii lor și vor putea jerfi încă mulți ani pentru a întreprinde și a urma din ce în ce înbunătățiri tot mai multe, cari numai ear' spre binele și înaintarea institutelor poate să fie.

Știut este că omul tiner are simțeminte cu mult mai altruiste, decât unul mai bătrân, prin faptul, că are în el încă destulă putere de viață prin care poate să se opună mai hotărit, pecând la unul mai în vârstă merg puterile din ce în ce tot mai spre scăpătat.

Funcționari dela institutele noastre sealeg într'adevăr românește, adecă după nepotism, după influența Tatălui, după omenia tinerului.

Intrădevăr institutele noastre au astăzi aproape 200 de funcționari, dar' dintre acestia dacă s'ar face o vëndurare, mulți s'ar afla de pleavă.

Ș'asta o susțin sus și tare, căci vor afla funcționari fără calificățiune, tineri cari au ajuns în funcțiune fiindcă tata'i notar și bine văzut, directorul vr'un unchi sau tată, așa că tinerii cu studii comerciale sistematice câștigate, sunt puși, de se primesc, într'un post prăpădit cu o plată ce vai ș'amar, unde apoi cunoștințele ti pot lncezi și slăbi în bună voie.

Și să ne găndim cu sânge rece, oare să producă bun sfârșit treaba asta?

A bună samă, că nu.

Partea ca munca lor va fi, ca vai de ea, parte însă tinerilor, le va fi frică să

mai studieze școalele comerciale, își vor deschide ochii îndată dela început și își vor zice, ce să și peardă vremea scumpă în zădar și să cheltuiască atâta, când și fără de știința necerută poți la institutele noastre să capeți funcțiune.

Ș'apoi tineri numai spoiți cu cultura comercială să ne administreze averea națională?!

Vai de picioare, unde n'ui cap!

Groznic, cum de nu vrem să recunoaștem odată cu capul, cătă însemnătate național — social — economică au institutele noastre!

Ca și cum n'am ști, că pentru a cărmui bine o întreprindere și pentru ca să muncim bine, trebuie s'avem noțiuni și o erudițiune mare, mai mare, decât pe cele ce și le-ar putea câștiga cineva prin simpla pracsă de o lună ori prin simpla omenie a lui.

Un funcționar trebuie să fie ancora întreprinderii, și pentru ca să fie asta, are lipsă de cunoștințe științifice temeinice, ear nu numai spoială!

Se zice, că ne lipsește pătura de comercianți și prin urmare s'o sprijinim.

Bine, s'o sprijinim, dar' nu în modul de pânăcum acum căci așa un sprijin, e sprijin criminal.

De ce să începem noi acolo unde au început celelalte națiuni?

Nouă ni mai ușor căci avem tot de agata n'avem să primim decât ce e bun, adecă ceea-ce prin experiență zilnică s'a aflat de bun și să svrlim dela noi ceea-ce e rău.

Pentru-ca să facem asta nu ne costă nici o trudă.

Să urmărm deci instituțiunile altor națiuni dar' numai și numai lucrurile lor cele mai depline la care s'a putut ajunge până acum.

Nu mai așa vom fi națiune tare și vom trăi în viitor.

Oare experiența crudă a altora să nu ne fie de ajuns, ca să încungiurăm calea greșită? Jos deci, cu privilegiile nefolositoare și superflue! Să le sfărâmăm că dacă nu, atunci noi vom fi spulberați precum vîntul spulberă pleava!

De ce să nu ne lăpădam de acum de ceea-ce va trebui odată de stlă să ne despărțim? Să prevenim deci o lovitură așa îngrigitoare și să n'asteptăm tot minuni din partea grației!

Traian V. Tieran..

AVIS.

Se aduce la cunoștință că firmă Institutului de credit și economii „Zarandeană“ prin decusul On. Tribunal reg. din Deva sub Nr. 380/98 a fost improcolată. În urma căreia consiliul de direcțiune întrunit în ședința dela 30 Ianuarie a hotărit punerea în activitate și deschiderea solemnă pe ziua de 14 Februarie a. c.

Capital social 32.000 coroane.

Institutul face următoarele operațiuni conform §. 53 din statute.

1. Primește depuneri spre fructificare.
2. Acoardă credite personale pe lângă cambii sau obligațiuni cu caventi.
3. Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară.
4. Acoardă împrumuturi pe efecte.

Adunarea generală la propunerea motivată a direcțiunii poate suscepe în resortul casei de economii și alte specii de operațiuni.

Totodată spre orientarea acționarilor se face cunoscut, că ratele de solvire conform §. 8, 9, 10 din statute, direcțiunea a decis că la acei membri ce au depus procentele prescise în Prospect, începând cu 1 Febr. au se solvească 10% de acțiune.

Din ședința consiliului de direcțiune a Institutului de credit și economii „Zarandeană“ ținută la 30 Ianuarie 1898.

George Drăganu,
vice-pres.

Lazar Perianu,
cassar.

Dela Sate.

Restaurarea din Cenadul-unguresc.

Cenadul-unguresc era vestit până acum pentru partidele cari purtau o luptă inverșunată și inscenau în biserică chiar bătăi. Căpeteniile bisericesti credeau că prin comisari consistoriali vor potoli mai ușor focul luptei, dar' bieții comisari veniau de prin acele comisii batjocoriti.

Așa nici corporațiunile bisericesti nu s'au putut restaura la timpul seu până acuma.

Simțim o deosebită plăcere a vesti că însfârșit s'a sălășluit pacea între oameni.

A succes tinărului preot Romul Nestor, fost profesor seminarial, să mulțumească prin procedarea sa dreaptă și legală pe toți de-o potrivă.

Prin blândeța sa și prin sfaturile sale pastorale a îmblânzit și inimile întărite. Indată ce ura a fost în acest chip potolită, oamenii au porces la alegere căreia 'i-s'a dat deplina libertate.

Rezultatul a fost mulțumirea generală a tuturor partidelor. Așa să și fie în biserică; să încete ori-ce partid căci e casa Domnului unde nu e permis să introducem ura și patimile lumești, ci iubirea de-a-proapeului, aceea iubire care toate le iartă și toate le împlinește. Învătătura e că turma ascultă de păstorul cel bun.

D'ale grănicerilor.

T.-Cubin, 3 Febr. 1898

Noi, Români din fostul confiniu militar suntem în toate lăsați în mâna sorții. Cum ne așternem, așa dormim!

Un noroc mai avem în: virtutea străbună.

Propășim în cele economice așa, cât putem zice: că averea e în mâna Românilor în toate comunele.

Dar' ce folos?

Ne lipsește ceea-ce e mai mult!

Ne lipsește inteligența — vreau să zic conducători apti — dătători de măsură. Am avut unul, pe care soarta 'ni-l'a răpit prea iute. Acela a fost N. Bunda, notar comunal care ne-a ținut pe lângă dînsul ca cloșea puii sei.

Am mai avut încă spriginitori în d'ale noastre pe d-nii Noșu și Novac cărora nu putem a le uita binele făcut nouă nici când!

În confiniu — toate școalele sunt comunale — învățătorii „numiți” de cei dela putere. Cântările bisericesti, și dacă știu nu vreau să cânte. Ear' biserică fără cântări și cantor ce e?

Aici am ajuns, noi Români din Cubin, cari am fost dedați cu cântăreți și la serbi apoi după despărțire de cătră ei — cu cântăreți români ce nu se vor mai afla.

Anul trecut 'ni-a trimis inspectorul un învățător fără escrierea concursului.

Pe ce basă?!

Acuma, în urma pensionării învățătorului și cantorului s'a scris concurs — și s'au prezentat — spre a-și arăta dexteritatea în cele bisericesti 17 învățători — unul mai plăcut decât altul — se înțelege pe toți nu putem, afară de unul!

Comuna — nu numai cea bisericescă ci și cea politică — consiliul școlar s'au declarat pentru unul.

Toți suntem pentru acesta dar' dl inspector 'și-a ales el singur unul și pe acela 'l-a recomandat ministrului.

Contra procedurii dl inspector am protestat prin deputațiune și prin dl Szivak, deputatul nostru dietal. Toate înzadar!

Interpelăm pe dl Vlasits, ministrul de culte și instrucțiune:

Cum poate a trimite învățători fără concurs? Apoi cum poate acela de un inspector — și nu de o comună întreagă, care astfel se scârbește de toate și e foarte nemulțumită?

Grănicerul.

Fomete.

Foeni, 26 Ianuarie.

Dureros simțim noi Români din comitatul Torontal urmările cumplitei foamete, care nu întârzie a se arăta chiar și în unul dintre cele mai bogate comitate ale Banatului.

Fruntașii cărturari din Foeni spre a veni în ajutorul sărăciei din loc, a decis a iniția colecte pentru a putea realiza respective activa o masă protecată pentru elevii săraci diligenți și cu purtare bună dela școalele confesionale din loc.

Notariul comunal dl I. Grósz, care deși străin de lege și neam, văzând sărăcia poporului, nu numai că a contribuit cu sume considerabile atât în bani cât și în naturale ci — știind că măsura în care se va putea activa masa va depinde numai dela rezultatul colectei — nu pregetă a merge împreună cu subscrișul la celelalte familii fruntașe apelând și la marimozitatea acestora.

Și să vede că, chipul îndurerat și apăsător de neagra miserie, chipul poporului nostru iubit nu a lăsat reci și împetrite inimile fruntașilor inteligenți din loc ci cu toții au contribuit, au sacrificat după sincera și adevărată lor putință pentru a însenina soarta poporului nostru.

S'a adunat o sumă considerabilă atât în bani cât și în naturale (darea de seamă asupra colectei cu altă ocaziune) așa că 20 de elevi și cleve în decurs de 2 luni pot fi provăzuți cu mâncare.

Nu pot să nu amintesc și aceea faptă caritabilă ce a săvârșit-o St. d-na E. Grósz și St. d-șoară învățătoare A. Lazarovicu, cea dintâiu îngrijind pentru coacerea pânelor, ear' a doua pentru ferberea bucatelor.

Primească sus numitul domn, d-nă și d-șoară mulțumirile noastre cele mai sincere. Dumnezeu să le răsplătească binefacerile insușite și înmii. Ear' exemplul frumos ce 'l-au arătat cu această ocaziune să îndemne și pe alții să facă asemenea jertfe bine plătute lui Dumnezeu și tuturor oamenilor.

Inaugurarea mesei s'a săvârșit Luni la prânz. La inaugurare a luat parte și parochul local dl N. Popa, care s'a interesat despre toate afacerile interne ale mesei elevilor, despre felul și calitatea mâncărilor, despre modul servirii acestora, despre disciplină etc.

Al Onoratei redacțiuni

stimător:

Procopiu Șimianu,
învățător.

Pecica, 25 Ian. v.

Tribuna Poporului pentru săteni. — Teranii cărturari rătăciți. — Predica preotului. — Măestri rătăciți. — Teranii cărturari bravi. — Măestri bravi — Un dialog. — Românul apostol național.

Intemestorii „Tribunei Poporului” au dovedit o deosebită iubire cătră poporul nostru de rînd prin întocmirea numerilor de Duminecă.

Rog pe Onorata Redacțiune să-mi publice scrisoarea mea, a unui țeran care se adresează fraților sei din cele două clase, țerani și măestri.

Când au început a se înmulți școlile populare printre poporul nostru, inimile binevoitorilor nostri săltau de bucurie sperând că cei ești din școală fiind ceva mai deștepti, mai luminați, vor forma o clasă în popor, care se va deosebi în virtuți naționale, economice și religioase-morale, pentru că numai aceste atribute sunt menite de providență să ducă la fericire, atât pe omul singuratic cât și pe poporul întreg.

Durere însă că unii dintre cărturarii nostri țerani au niște însușiri cu totul contrare celor trei atribute atinse mai sus, crezând în rătăcirea lor, că dacă au învățat a ceti și scrie — trebuie să fie dispensați de lucru ostenitor, și totuși să trăiască domnește se rușinează de portul părinților și moșilor sei purtând dirze negre.

Eară alții ca să devină oameni vestiți își părăsesc legea strămoșască făcându-se predicatori de nouă credințe nazarinene și pe-căită, cum le numesc ei.

În una din Duminecele trecute părintele Ioan Evuțan din Pecica combătând de pe amvon eresile așaumite nazarinene și pe căite a atins marele adevăr prin cuvintele „Bine a știut Dumnezeu când ne-a făcut români și creștini că așa trebuie să fie dacă vom să fim fericiți; cară acei ce își părăsesc legea și naționalitatea, calcă legea lui Dumnezeu, devin fii neascultători cătră acel părinte ceresc a cărui a tot știință și bunăvoință e necuprinsă de mintea omenească. Dumnezeu a pus legea sa și 'i-a zis omului: să nu o calce, că de o va calca, omul singur e cauza nefericirii sale”.

Tot cam așa ne stă treaba și cu unii măestri, comercianți de ai noștri. În loc să se fi întors dintre străini cu știință cum zic dinșii, s'au întors zăpăciți la cap, respect excepțiilor. Vorbesc într'o limbă aproape neînțeleasă de noi: unelteleși le numesc nemțește, ungurește și mai știe sfântul cum numai românește nu. Copii și-i numesc Pepi, Sepi, Săndor, Iános, Friczi, Iulesa, Neti, Lizi etc. Dacă își scot firma, aceea numai românește nu e scrisă, deși ar putea muri de foame până 'i-ar aduce banul acei în a cui limbă e scrisă firma. Datoria noastră ar fi că până ce avem măestri și comercianți români să nu ducem banii noștri la străini, dar' cum ti vine Românului conștiencios să spriginească cu banii sei pe astfel de lăpădături naționale, pe astfel de rătăciți cari la ori-ce ocaziune dovedesc că se rușinează de neamul din care au eșit.

Câtă bucurie, câtă mândrie națională simțim când cetim prin jurnale despre țerani cărturari români, cari cunoscându-și chemarea lor de cărturari ai poporului, ca oameni mai deștepti căror prin cetire li-s'a lărgit modul de a judeca mai clar, își cultivă economia lor mai rațional, întrebunțând câștigul spre ași spori pe cei cinstite averea în interesul familiei sale, fără să-și risipească banii pe lux, beuturi și alte lucruri deșerte, eară în luptele noastre politice românești se disting în fapte de bravură.

Tot în acel grad suntem încântați de ambițiune națională când cetim și despre măestri și neguțătorii noștri români cari luminați de duhul timpului modern se afirmă de români constituindu-se în societăți românești cu caracter național, prin muncă și virtuți devin o clasă folositoare în corpul națiunii lor exemplară cinste și onoare neamului din care au eșit.

Mi-e în proaspătă memorie dialogul ce s'a încins între un amic al meu Toma O... și între un neguțător de lemne de clădit din Arad. Dialogul s'a născut din incidentul că un convoiu de doliu compus din Unguri cutrierau strada principală a orașului, jelind moartea lui Kossuth, și a decurs în modul următor:

Neguțătorul ne întreabă:

„Sărbătorita 'ți și voi moartea lui Kossuth?”

Toma: „Că Ungurii sărbătorească sau mai bine zis, jelesc moartea oamenilor lor, e frumos dela dinșii; dar' că noi ca Români să jelim împreună cu ei ne-ar sta foarte rău, atunci când mulți dintre publiciști Dv. țipă ca din gura șerpelui de necaz pe noi că adunăm bani să punem o cruce pe mormântul lui Iancu.”

Cuvintele lui Toma a înțepat neplăcut pe neguțător, care era însoțit de doi domni și două doamne.

Neguțătorul continuă: „Ați avea datorie să jeliți și voi moartea lui Kossuth care a mântuit întreg poporul țării de jugul iobăgiei.”

Toma: „Pe noi pe Români nu Kossuth ne-a mântuit, ci Românii ei de sine au scuturat lanțurile iobăgiei în adunarea cea mare ce au ținut-o la 1848 pe câmpul Blajului ce de atunci se numește: Câmpul libertății.”

Neguțătorul: „Cum vorbești așa nesocotit, au nu sunteți și voi Unguri dacă mâncați pită maghiară și trăiți în Țara-Ungurescă.”

Toma: „Nu. Noi suntem Români fiindcă mâncăm pâinea câștigată de noi și trăim în țara noastră.”

Neguțătorul: „Care e dar' țara voastră și cum o cheamă?”

Toma: „Țara noastră e iubita noastră Ungaria pe care așa o și cheamă, și care e a noastră a tuturor naționalităților, pe care noi ti iubim ca pe frații poștri, fiindcă toți jertfim pentru susținerea și fericirea patriei noastre comune.”

Neguțătorul: „De unde sunteți?”

Toma: „Din Pecica-română.”

Neguțătorul: „Auzisem că pecicanii sunt buni patrioți.”

Toma: „Nu știu cum ai fost d-Ta informat, dar' acum ved că te încurci și mai rău. Deși iubim pe Ungurii cu simțăminte de dreptate și oameni de treabă, însă să o știe ori-cine: că noi nu am fost, nu suntem, nici vom fi nici odată Unguri. Cum vezi, noi ne falim că purtăm — arătându-și umanul — și că suntem Români. Sunt nedrepti însă toți acei Unguri cari ne dispută patriotismul din motivul că ținem că țările la naționalitatea noastră. Nu așa se întâmplă în Helveția unde trăiesc frățeste trei naționalități, eară în Belgia două, fără să-și dispute patriotismul, de aceea se și numesc ambele: țări ale libertății.”

Neguțătorul cu ton mai domol își povestește și-și descrie originea că: „Părinții mei încă nu au fost Unguri ci Francezi, dară fiindcă locuiesc în țara aceasta, trebuie să fiu Ungur după-cum și sunt.”

Toma: „Imi pare foarte rău domnule că d-Ta, coboritor a celei mai ilustre națiuni din lume, care stă în fruntea civilizației, a cărei limbă e vorbită de diplomați și bărbați de știință a întregii lumi, 'ți-ai renegat părinții, 'ți-ai renegat naționalitatea care face parte din marea ginte latină, și te-ai asimilat celui mai sălbatec popor din Europa venit din pustietățile Asiei!”

Răspunsul din urmă al amicului meu a fost bine venit — pe semne — societății care au isbucnit în un hohot formal, eară în fața negustorului se putea ceti nu puțin încurcătura care o îneca în sine.

Dacă ar fi tot Românul un apostol național la locul seu ca amicul meu Toma O... națiunea noastră 'și-ar impune cu o mai înainte stima și respectul ce 'i-se vine înaintea altor popoare. Cloșca.

O întâmpinare.

Drept întâmpinare la cele scrise în numărul nostru trecut despre preotul din Semlac, primim următoarele, cari deși nu sunt o dovadă, ci numai o afirmare, simțul nostru de dreptate ne îndeamnă să le publicăm fiind subscrise.

Semlac, 9 Februarie 1898.

Cele scrise despre preotul nostru în răspunderea amintită sunt calumni, eșite de creierii bolnavi ai unor oameni reuțacioși plini de invidie, cari după ce au păpat averea câștigată cu multe sudori de părintilor, azi umblă ca niște oameni rătăciți ascând când pe un preot când pe altu, pe truceă nu se lasă condus de fantasiile ce le iscodesc noaptea prin birturi.

E de însămnat că deși s'au acuns în tufă, totuși ti recunoaștem noi cine sunteți după pene se cunosc paserile, cunosc pe ei și frații lor, nepoții, socrii, cumnații și alte neamuri ale lor, cari s'au lăpădat de ei și de sfaturile lor.

Acești oameni în timp de un an de zile nu au făcut alta decât au acuzat preoți pe la toate forurile superioare, dacă din tot locul au fost dați afară, recurs la jurnalistică pentru a-și răsufla.

În cât despre preotul nostru Demetriu Ganea, cutezăm a zice că este unul din preoții cei mai vrednici din diecesă, este celmea chemării sale, ear' ca național este singurul în comună, carele susține cauza poporului de ambe confesiunile, și apără drepturile lui la toate ocaziunile în toate împrejurările.

În învingere că prin aceasta vom apăta aruncată asupra preotului nostru, subsemnăm:

Teodor Marina, Petru Păscu, Ilie Ghidă, Ioan Călușeru, Teodor Truțiu, Dimitrie Ișol, Ardelean George, Hornoiu Floare, Gheorghe Nica, Hertig (Nica) Nicolae, jude comunal.

Ne rugăm de rânduială în biserică.

Curtici, 9 Februarie n.

Cu cât e mai mare primejdia, cu atât mai mare trebuie să fie și paza, așa ne înțelegem înțelepciunea neamurilor. Și așezămintele bisericesti sunt primejdiate acum mai mult de gona legilor civile și de sectele vrate cum e nazarenismul. E lucru cunoscut că pe unde ajung unii oameni, produc zădărnici în popor. O atare fire are și printele protopop Moise Bocșan. Atăta însă a fost destul ei acum își are urmaș, pe șeful său, carele după ce rămase cu doctoratul în proțap pe vecie, s'a pus pe politică. Precum adevărat se știe, mai înainte să bage în temniță pe flăcăii din Curtici cari strigau „Trăiască nația românească”, atunci când dansul defila la paradă milenară. După aceea în congregația comitatensă prin pășirea sa contra Românilor cari cereau să se încaseze cultul prin organele comunale, dădu membrilor străini motiv să se contra și așa bisericile să nu-și poată înca cultul și prin aceasta să nu poată susține școlile confesionale.

A mai săvârșit și blasfemie pentru care șeful local l'a șters din lista membrilor școlii parohiale. Dar consistoriul l'a revocat și acum ajuns la drept în biserică, Dumineca trecută și-a început cariera de membru al sinodului în Curtici prin scandal în biserică săvârșit cu câțiva căpătuiți de săi și cu învățătorul „hazaftas” Miron contra listei alegătorilor ce s'a prezentat la sinod.

Acești inimizci ai bisericii s'au pus acum în agitații să-și aleagă preot de pânura lor în parochia vacantă pe care s'a eschis concurs și și-au început acțiunea cu turburări în biserică.

Atragem atențiunea Ven. Consistoriu asupra turburărilor din cari numai pocăiții pot face folos, ca să susțină rânduiala în biserică până nu ne vom mai pomeni cu vreo bocegniadă.

Mai mulți credincioși.

NOUȚĂȚI

Arad, 11 Febr. n. 1898.

Obrăznicie ijdănească. În ședința dela 9 Februarie a Dietei din Agram s'a produs un mare scandal în urma obrăzniciei ovreului Dr. Schwartz, care dădea lecții de patriotism și naționalism Croaților opozanți. Deputatul Tuskan a protestat cu tărie ca un ovreu să-și ia în trăsnăala a înveța pe Croați cum să-și iubească țeara și legea.

Carmen Sylvei. Diploma prin care scriitorul Carmen Sylva (Regina României) este numită doctor a universității maghiare din Budapesta e deja gata. E făcută cu multă măiestrie și i-se va înmăna Reginei prin ministrul austro-ungar cu reședința în București.

† Joan A. Macaveiu. Amicul nostru dr. St. C. Pop și familia sa, precum și numeroasele neamuri, a fost crud încercat prin moartea tinerului universitar Joan A. Macaveiu.

Despre această mare pierdere, familia a dat următorul anunț funebrel:

Neconsolații Alexandru A. Macaveiu, Maria Macaveiu marit. David, Eugenia A. Macaveiu marit. Dr. St. C. Pop ca frați și surori; Samuil David, Dr. St. C. Pop ca cumnați; Samfira Macaveiu, bunică; Maria Danciu, Terezia, Nicolae, Ioan, Petru, Maria, Alexandru, Elena Macaveiu ca unchi și mătuși; Ionel David și Anița C. Pop ca nepot și nepoată, au durerea să vă anunțe trecerea din viață a prea iubitului lor frate, cumnat, nepot și unchiu, **Joan A. Macaveiu**

student universitar, în etate de 19 ani, după lungi și grele suferințe, împărțit fiind cu sfintele taine ale muribunzilor.

Înmormântarea scumpului defunct se va face după rital gr.-catolic Vineri, dela capela cimiterului superior orășenesc din Arad, la orele 3 p. m.

Rugați-vă pentru densus!

Arad, 9 Februarie n. 1898.

Mult regretatul decedat terminase anul trecut gimnasiul din Brașov, unde fusese primul eminent. S'a îmbolnăvit încă pe drum mergând din Arad la Budapesta, să se înscrie la universitate. D'atunci a suferit într'una, până ce moartea crudă l'a răpit, lăsând în jale pe toți câți l'au cunoscut, fiind un tiner nu numai de o rară frumusețe și inteligență, dar și un suflet nobil, d'o bunătate rară.

Remășițele mortuare ale scumpului decedat au fost aduse azi dela Budapesta și vor fi așezate spre odihnă eternă aproape de alți doi tineri distinși români, Dr. Sabin Secula și Dr. Valerie Telescu.

Deplângem această moarte prematură și trimitem familiei expresiunea durerii ce trebuie să simță ori-ce Român, când se stinge o speranță a națiunii.

Pensie de... milă. În ședința de alaltăieri a congregațiunii comitatului Temișoarei s'a votat o milă de 1200 fl., fostului vicispan Deschân, cel care a fost înlăturat din slujbă pentru-că făcuse mai multe neorânduiri. Fusese găsit vinovat mai ales în *afaceri bănești*.

„Liga Română”, a apărut cu următorul cuprins: Daco-Românismul, Manopevă ungurească, Slavismul și germanismul, Raportul între politică și morală (urmare și fine); Zur ungarischen Nationalitäten politik, Baron Banffy branit cine sună în biserică. Der einmal ein „Verath“....

Cronica generală 24 Ianuarie Balul Ligii Culturale române din Brăila Revoluția lui Jeszenszky. Un răspuns austriac la sofisme ungurești informațiuni.

Bescoală. Din Pazna (Croația) se scrie că satul întreg s'a resculat. Eată din ce pricină. În toamnă s'a găsit spânzurat în temnița gendarmilor țeranul Knezevics. Se zice însă, că l'a spânzurat gendarmul Szerdahelyi, despre care s'a dovedit, că a bătut crunt și pe alți nenorociți, pentru care fapte a și fost osândit la două luni temniță. Țeranii nu s'au mulțumit însă numai cu atăta, ci au vrut să-l judece ei mai aspru. Venind însă din prejuriime vre-o 40 geandarmi, sătenii au fost potoliți.

Petreckeri. Ni-se anunță următoarele petreceri:

Corul vocal al plugarilor din Siustra va arangia pe 2 Febr. st. v. concert împreunat cu joc.

— Corul vocal bisericesc gr.-ort. din Mehadia, concert împreunat cu teatru de diletanți și dans pe 2/14 Febr.

— Reuniunea de cântări și muzică a plugarilor români din Hodoș, concert împreunat cu dans la 12 Febr. st. n.

— Corul bisericii gr.-ort. din Deliblât concert împreunat cu teatru și dans la 1/13 Febr. n.

— Reuniunea sodalilor români din Sibiu concert împreunat cu declamațiuni, teatru și joc la 1/13 Febr. n. cu programe variate.

— Corul elevilor dela gimnasiul și școala com. rom. din Brașov, concert popular împreunat cu petrecere la 2 Febr. v.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai dureri de ochi și alte

boale htrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamente Kneippiane.

Se i căpăta de-adreptul sau prin postă dela faacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oraviț Krassó-Szörény m.)

Catoul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prele lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis franco din numita apotecă!

Oale de consultațiune ale domnului doctor Bordia sunt: 9-11 a. m. și 2-4 p. m. în Timișara (fabric) strada Anrassy Nr. 18.

Orsul pieței de săptămână din Arad.

Grâl de frunte	fl. 11.20 până 12.20
rënd	11.00 11.20
Secra	7.70 8.—
Orzi	5.60 4.80
Ovăul	5.50 6.—
Cuaruzul	4.80 5.—

Prețul făinei:

Făină albă	Nr. 00	fl. 20.80
" "	0	20.20
" "	1	19.90
" "	2	19.60
" "	3	19.30
Fână pentru pâne	4	19.—
" "	5	18.60
" "	6	18.40
" "	7	17.10
" "	7b	15.80
" "	8	11.80
Tărțe		4.80

Piața din B.-Pesta.

Cerealele	Calitatea în kilograme	Prețul pentru 100 kgr			
		dela		până la	
		fl.	cr.	fl.	cr.
Grâu de Bănat	76-80	12	—	13	20
" Tisa	76-80	12	80	13	40
" Pesta	76-80	12	75	13	35
" Alb.-reg.	76-80	12	85	13	35
" Bacia	76-80	—	—	—	—
Săcară de frunte	72-80	8	80	8	85
" mijlocie	—	8	70	8	75
Ors pentru nutreț	60-62	6	20	6	50
" spirt	62-64	6	70	7	40
" bero	64-66	8	—	9	50
Ovăș	39-41	6	80	6	64
Porumb de Bănat	—	5	10	5	15
" din alte părți	—	5	05	5	10

Bimători din Ungaria. Tineri grei: (părechea peste 320 kgr. greutate) 52-53 cr. Mijlocii: (părechea 250-320 kgr. greutate) 52-53 cr. Ușori: (părechea până la 250 kgr. greutate) 53-54 cr. Bimători din Sertia. Grei: (părechea peste 260 kgr. greutate) 51-52 cr. Mijlocii: (părechea 240-260 kgr. greutate) 51-52 cr. Ușori: (părechea până la 240 kgr. greutate) 51-52 cr.

Tergurile din săptămâna viitoare.

2-7 Februarie st. v.
 Februarie 2/14: Luni la Intimp. Domnului: Șupurul de jos, Homorod, Hațeg, Jibșu, Cania-mare, Senteș, Pecica-Română. — In 5/15 Marti: Tâsnad, Ciuc-Sereda. — Mercuri 4/16: Chibed, Aita-mare, Borosneul-mare Tapoț, Cetatea de baltă. — In 7/19 Sâmbătă: Reghinul Săcesc.

Învită re la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an	fl. 10.—
Pe 1/2 an	5.—
Pe 1/4 an	2.50
Pe o lună	1.—

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația „TRIBUNA POPORULUI“.

Posta redacției.

G. Balan, B.-Comlos. Dacă ați pornit pe calea aceea, să și așteptați acum sffrșitul cercetării. Noi în toate afacerile de felul acesta lăsăm ca întâiu să hotărască cei în drept. Eară când ne veți arăta că nu vi s'a făcut dreptate, vă dăm cuvântul.

D. Giulanu, T-Mehala. Când se vor întâmpla lucruri vrednice de a fi scrise, de bună samă vom scrie și despre cele ce se petrec la D. V. D-Ta scrie-ne când affi câte ceva.

Ioan Iebelian, Egreș. Trimiteți și publicăm bucuros.

St. Farcaș, Nogiac. Administrația vă va trimite toate numerile ce vă compet.

Adr. Ung. Trimite numai populare.

Ioan Mladin, Erdeș. Până ce afacerea nu s'a rezolvat la consistor, întâiu și forul competent, noi ne abținem a lua cuvântul. Atitudinea aceasta vrem să o avem față de toate afacerile bisericesti și școlare; mai ales când sunt neînțelegeri și certuri la mijloc.

Posta administrației.

Dlul Liviu Dorca, Costeiu mare. Nu avem comandați la autor.

„Iosif Hătegan în Sălciva de sus. Vi s'a trimis regulat îndată după primirea abonamentului sub Nr. 899 al adresei; cercetați la postă.

„Georgiu Coșeriu, Alba-Julia. Vi s'a trimis regulat, n'am sistat, azi Vă trimitem din nou Nr.

„Iosif Morus, Petrila. Aceleași răspuns.

ULTIME ȘTIRI

Paris, 10 Febr.

La Brest s'a făcut mare sgomot în jurul profesorului universitar Andrade, care luând parte lui Zola, a scris contra armatei și ajungând astfel la curtea cu jurați, a fost osândit eri. Demonstrațiuni mari au avut loc împotriva Jidanilor.

San-Francisco, 9 Febr.

Barios, presidentul Republicii Guatemala (America) a fost ucis.

Constantinopol, 11 Febr.

Se zice că dl Sinoviev a fost însărcinat să retragă candidatura prințului George dela postul de guvernator al insulei Creta.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
 Redactor responsabil: Ioan Russu Șirleanu.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5¹/₂%.
3. Depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permitând starea casei, depunerile se respătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin postă și se rezolvă cu reîntoarcerea ei.

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“

4-10 SOCIETATE PE ACȚII 121

Credit personal pe amortisație

Exoperez:

IMPRUMUTURI IEFTINE PE AMORTISARE

de mai mulți ani și fără cheltueli prealabile,

funcționarilor publ. și oficerilor cu leafă minimală de 900 fl.

(95) — 22

ori

cu rentă viageră de cel puțin 500 fl.

mai departe

Imprumuturi amortisaționale pe moșii și case la oraș

cu 4% 4¹/₂ și 5%

precum și amortisație corespunzătoare.

Convertesc imprumuturi cu camete mai mari.

La dorință anticipez speșele de intabulare.

Szűcs F. Vilmos

Institut de împrumut pe imobile și moșii

ARAD, Fânt Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Arad—Budapesta.			Arad—Ciaba Oradea-mare.			Seghedin—Arad			Ternova-Cheriu						
d. m.	a. m.	seara	dim.	a. m.	seara	d. m.	seara	dim.	dim.	d. m.	dim.				
Arad, pleacă	4.21	11.20	9.35	Arad, pleacă	5.10	11.20	9.35	Seghedin, pleacă	2.19	6.10	3.08	Ternova-Cheriu	6.15	4.59	9.00
Sofronya	—	11.36	9.53	Sofronya	5.25	11.36	9.53	Jakó	3.32	7.34	5. —	Selcuș	6.28	5.12	9.11
Curtiel	—	11.49	10.07	Curtiel	5.39	11.49	10.07	Apátfalva	3.52	7.57	5.24	Pancota	6.37	5.21	9.22
Lökösháza	—	12.05	10.25	Lökösháza	5.56	12.05	10.25	Cianadul-ung.	4.01	8.04	5.32	Musca-Măderat	6.44	5.28	9.33
Chitighaz	5.04	12.28	10.54	Chitighaz	6.18	12.28	10.54	Nădlac	4.18	8.18	5.50	Siria	6.52	5.36	9.40
Ciaba	5.26	1.19	11.39	Ciaba, sosește	6.40	12.54	11.24	Csanád-Palota	4.36	8.32	6.09	Chitrichiu	7.06	5.50	9.51
Szolnok	7.32	4.14	2.49	Ciaba, pleacă	7. —	2.38	4.50 d. m.	Mezőhegyes	5.15	8.57	6.55	Uj-Szt-Anna	7.21	6.03	10.23
Budapesta, sosește	9.40 seara	7.20 seara.	6.10 dim.	Ginla	7.27	3.05	5.26	Batauin	5.44	9.29	7.34	Zimánd-Ujfalv	7.39	6.21	10.33
Budapesta—Arad.			Oradea-mare—Ciaba—Arad.			Arad—Brad.			St.-Ana—Chitighaz.						
dim.	dim.	seara	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Budapesta, pleacă	6.45	8.05	10. —	Oradea-mare pleacă	10.20	4.25	7.30	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Ana, pleacă	3.25	6.30	8. —
Szolnok	8.54	11.07	1.30	Les	10.48	4.52	8.06	Ótvenos	6.44	5.29	12.18	Știnand	3.53	7.02	8.33
Ciaba	10.49	2.33	4.32	Cefa	11.03	5.12	8.29	Zimánd-Ujfalv	6.51	5.36	12.31	Chitrichiu-Erdej	4.30	7.43	9.29
Chitighaz	11.07	2.54	5.03	Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8. —	9.31
Lökösháza	—	3.12	5.21	Sarkad	11.57	6.09	9.51	Chitrichiu	7.23	6.07	12.56	Șicliu	—	8.15	9.38
Curtiel	—	3.28	5.38	Ginla	12.21	6.24	10.23	Siria (Világos)	7.39	6.23	1.15	Otlaca	—	8.29	9.43
Sofronya	—	3.40	5.50	Ciaba, sosește	12.42	6.56	10.50	Musca Măderat	7.46	6.30	1.22	Rlek	5.20	8.45	9.53
Arad, sosește	11.51	3.55 d. a.	6.05 dim.	Ciaba, pleacă	2.28	7.09	4.33 dim.	Pancota	7.54	6.39	1.36	Chitighaz, sosește	5.35	9. —	10.23
Arad—Teiuș.			Arad—Timișoara.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.						
d. m.	d. m.	dim.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	dim.	d. m.	dim.		
Arad, pleacă	12.11	4.30	6.30	Arad pleacă	8.20	11.25	5. —	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Chitighaz, pleacă	5.13	8.10	9.41
Glogovaș	—	4.42	6.41	Aradul-nou	8.31	11.38	5.31	Ótvenos	6.44	5.29	12.18	Rlek	5.25	3.31	10.03
Győrök	—	5.03	7.01	Németságh	8.49	11.56	5.47	Zimánd-Ujfalv	6.51	5.36	12.31	Otlaca	5.35	3.44	—
Paniliș	—	5.14	7.12	Vinga	7.08	12.15	6.14	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Șicliu	—	8.15	9.38
Radna-Lipova	12.50	5.35	7.39	Orcfalva	7.20	12.27	6.24	Chitrichiu	7.23	6.07	12.56	Șicliu	—	8.15	9.38
Conop	—	5.57	7.51	Mercfalva	7.31	12.38	6.32	Musca Măderat	7.46	6.30	1.22	Otlaca	—	8.29	9.43
Bérvava	—	6.13	8.07	St.-Andrei	7.43	12.51	7.13	Pancota	7.54	6.39	1.36	Rlek	5.20	8.45	9.53
Totvárădia	—	6.39	8.29	Timișoara sosește	8.01	1.10	7.23	Selcuș	8. —	6.45	1.43	Chitighaz, sosește	5.35	9. —	10.23
Soborșin	1.46	6.58	8.47	Arad, sosește	8.55 d. m.	9.10 seara.	8.05	Ternova-Cheriu	8.14	6.59	1.59	Chitighaz, pleacă	5.13	8.10	9.41
Zam	2.05	7.27	9.16	Arad—Timișoara.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.					
Gurasada	—	7.58	9.42	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	dim.	d. m.	dim.		
Iliș	2.28	8.08	9.58	Arad pleacă	8.20	11.25	5. —	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Chitighaz, pleacă	5.13	8.10	9.41
Brantolea	—	8.26	10.16	Aradul-nou	8.31	11.38	5.31	Ótvenos	6.44	5.29	12.18	Rlek	5.25	3.31	10.03
Deva	2.54	8.52	10.42	Németságh	8.49	11.56	5.47	Zimánd-Ujfalv	6.51	5.36	12.31	Otlaca	5.35	3.44	—
Simeria (Piski)	3.12	9.06	11.11	Vinga	7.08	12.15	6.14	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Șicliu	—	8.15	9.38
Orăștia	3.31	9.52	11.36	Orcfalva	7.20	12.27	6.24	Chitrichiu	7.23	6.07	12.56	Șicliu	—	8.15	9.38
Șibot	—	10.16	11.57	Mercfalva	7.31	12.38	6.32	Musca Măderat	7.46	6.30	1.22	Otlaca	—	8.29	9.43
Vințul-de-jos	4. —	10.40	12.19	St.-Andrei	7.43	12.51	7.13	Pancota	7.54	6.39	1.36	Rlek	5.20	8.45	9.53
Alba-Iulia	4.26	11.01	12.32	Timișoara sosește	8.01	1.10	7.23	Selcuș	8. —	6.45	1.43	Chitighaz, sosește	5.35	9. —	10.23
Teiuș, sosește	—	11.30	1.05	Timișoara—Arad.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.					
Teiuș—Arad.			Arad—Seghedin			Brad—Arad.			Boroș-Sebeș—Moneasa.						
a. m.	dim.	d. m.	dim.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.	d. m.	dim.	dim.	d. m.	dim.		
Teiuș, pleacă	—	3.43	2. —	Timișoara, pleacă	8.20	2. —	5.40	Brad, pleacă	2.24	1.08	4.15	Boroș-Sebeș-Buteni, pl. scâ	—	9.45	
Alba-Iulia	11.13	4.17	2.33	St.-Andrei	8.48	2.19	5.20	Bala-de-Criș	2.39	1.23	4.32	Selcuș-Prăzești	—	10. —	
Vințul-de-jos	11.40	4.34	2.49	Mercfalva	9.04	2.33	5.43	Hălmagiu	3.16	2. —	5.14	Bo'nani	—	10.18	
Șibot	—	4.55	3.10	Orcfalva	9.19	2.44	5.54	Hălmagiu-Cinelu	3.31	2.15	5.33	Desna	—	10.35	
Orăștia	12.12	5.19	3.31	Vinga	9.42	3.01	6.11	Talaclu	3.39	2.28	5.45	Ravna	—	10.50	
Simeria (Piski)	1.09	6.05	4.10	Németságh	10. —	3.18	6.26	Actuș	3.50	2.34	5.59	Socodor	—	11. —	
Deva	1.14	6.20	4.25	Aradul-nou	10.20	3.34	6.45	Gura-vâi	3.55	2.39	6.04	Chitrichiu-Erdej	—	11.15	
Brantolea	—	6.43	4.49	Arad, sosește	10.48	3.44	6.55	Gura-vâi	4.12	2.56	6.20	Știnand	—	11.31	
Iliș	1.40	7.08	5.13	Arad—Timișoara.			Brad—Arad.			Boroș-Sebeș—Moneasa.					
Gurasada	—	7.16	5.23	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.	dim.	d. m.	dim.		
Zam	2.05	7.41	5.50	Arad, pleacă	4.45	8.55	4.10	Brad, pleacă	2.24	1.08	4.15	Băile-Moneasa	—	1.58	
Soborșin	2.31	8.15	6.25	Pecica	5.29	9.30	5.07	Bala-de-Criș	2.39	1.23	4.32	Moneasa	—	2.06	
Totvárădia	—	8.31	6.41	Băntania	5.59	9.53	5.47	Hălmagiu	3.16	2. —	5.14	Ravna	—	2.15	
Bérvava	—	8.57	7.05	Mezőhegyes	7. —	10.32	6.50	Hălmagiu-Cinelu	3.31	2.15	5.33	Desna	—	2.35	
Conop	—	9.15	7.22	Csanád-Palota	7.21	10.51	7.13	Talaclu	3.39	2.28	5.45	Desna	—	2.55	
Radna-Lipova	3.27	9.45	7.54	Nădlac	7.36	11.05	7.32	Actuș	3.50	2.34	5.59	Bohani	—	3.47	
Paniliș	—	10. —	8.10	Cianadul-ung.	7.50	11.17	7.47	Gura-vâi	3.55	2.39	6.04	Selcuș-Prăzești	—	3.59	
Győrök	—	10.14	8.22	Apátfalva	7.58	11.25	7.58	Gura-vâi	4.12	2.56	6.20	Boroș-Sebeș-Buteni	—	4.15	
Glogovaș	—	10.28	8.43	Makó	8.21	11.47	8.40	Bontest	4.18	3.02	6.37	Chitrichiu-Erdej	—	4.30	
Arad, sosește	4.06	10.50	8.55 seara	Seghedin sosește	9.27	12.51	9.01 seara	Almaș-Cil	4.29	3.13	6.49	Știnand	—	4.45	